№ 220 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

22-טער יאהרגאַנג. | 19 września 1929 r. | דאנערשטאג, י"ד אלול תרפ"ט. | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 67, פון אַדמיניסטראַציע 47.

ארעפארם פון אומזאץ-שטייער

הורט-סוחרים זאלן צאלן א האלבן פראצ., גרויסער-דעטייל 1 פראצ. קליינהענדלער ריטשאלט

אין די נאהענטסטע טעג וועט דער מיניסטארען-ראט בעטראכטען דעם געזעץ-פראיעקט פון פינאנץ-מיניסטער וועגען דער געפלאנטער רעפארם

רעפארם פון אומזאץ-שטייער

וו א ר ש א, (טעלעפאניש) דער פינאנץ-מיניסטער מאטושעווסקי גרייט צו א געזעץ-פראיעקט פאר א רעפארם פון אומזאץ-שטייער.

דער אומזאץ-שטייער וואלט אינגאנצען געווען אפגעשאפט געווארען, אבער לעת עתה וועט דאס נישט געשעהען כל זמן דער מלוכה אוצר האט נישט קיין עקוויוואלענט, וואס זאל פערטרעטען דעם אומזאץ-שטייער.

דער נייער געזעץ-פראיעקט זעהט פאר פאר'ן הורט-האנדעל א האלב פראצענט אומזאץ-שטייער, פאר גרויסען דעטאיל 1 פראצענט. פאר קליינע אונטערנעמונגען א ריטשאלט-שטייער.

דערביי זעהט דער געזעץ-פראיעקט פאר, אז די הורט-סוחרים זאלען מוזען פיהרען האנדעלס-ביכער. דער געזעץ-פראיעקט איז שוין פערטיג און אין די נאָהענטסטע טעג, זאל ער בעטראכט ווערען דורכ'ן מיניסטארען-ראט.

פ. ק. או"ם אונטערליגען דער אדמיניסטראטיווער מאכט.

וו א ר ש א (טעלפ.) צוליב די פערשידענע קאמפליקאציעס, וואס עס ענטשטעהן אפטמאל ביי מעלדונגען פון רעזערוויסטען און ביים ארויסנעמען מיליטער-ביכלעך, וואס ווארשיינליך ארויסגענומען ווערען א פעראָרדנונג, אז די פ. ק. או"ם זאלען אונטערליגען דער אדמיניסטראטיווער מאכט.

פראפ. בארטעל צוריק צו דער קאטעדרע

ל ע מ ב ע ר ג (טעלעפאניש) היינט איז אהער אנגעקומען מיט'ן צוג פון וויען דער געוועזענער פרעמיער פראפ. בארטעל, וואס בעזעצט זיך דא אויף שטענדיג איבערנעמענדיג ווייטער זיין קאטעדרע אין דער היגער אוניווערסיטעט.

פוילען און די אינטערנאציאנ. באנק

ב ע ר ל י ן 18 סעפטעמבער (ספעצ') „בערזשען קוריער" מעלדעט כלומרשט פון גוט אינפארמירטע קוועלען, אז פוילען וועט נישט בעקומען קיין ארט אין ראט פון דער אינטערנאציאנאלער באנק. די צייטונג ברענגט אבער די ידיעה מיט בעווארעניש, הגם זי גיט זי כלומרשט אן פון א גוט-אינפארמירטער קוועלע.

ליטווינאוו אמבאסאדאר אין בערלין

פ ר א ג, 18 (ספעצ.) פון בערלין מעלדעט מען, אז ליטווינאוו זאל בעשטימט ווערען אלס אמבאסאדאר אין בערלין אויפ'ן ארט פון ביז-איצטיגען אמבאסאדאר קרעסטינסקי, וועלכער זאל ווידער איבערנעמען דעם אמט אלס פאלקס - קאמיסאר פאר אויסערן-ענינים.

אזוי ארום וועט טשיטשערין ענדגילטיג בעזייטיגט ווערען פון זיין אמט.

דער ארון מיט'ן טויטען קערפער פון מארשאל אויפ'ן וועג קיין אמעריקא

פ א ר י ז. 18 סעפט. (יטא) דער ארון מיט דעם טויטען קערפער פון לואי מארשאל איז אויף דער רייזע קיין אמעריקא היינט אנגעקומען קיין פאריז. ביים באהן-הויף האט זיך פערזאמעלט א גרויסער עולם יודען.

דער עדות-פערהער אין האלסמאן פראצעס

א י נ ס ב ר ו ק 10 סעפטעמבער (יטא) אין האלסמאנס פראצעס זענען היינט אויסגעהערט געווארען א רייה עדות פון זיינע בעקאנטע. ס'רוב ערקלערונגען זענען זעהר גינסטיג פאר'ן אנגעקלאגטען.

עס מערקט זיך, אז ביי די געשווארענע ריכטער האט זיך געשאפען א גינסטיגע שטימונג.

וועלט-פערבאנד פון „אגודת פועלי ישראל"

וו י ע ן 18 סעפטעמבער (יטא) די דעלעגאטען פון די "אגודת פועלי ישראל" אויף דער „כנסיה הגדולה" האבען בעשלאסען צו גרינדען א וועלט-פערבאנד פון „פועלי אגודת ישראל".

מען העלפט ריינוואשען די אראבער פון די אכזריות'ן אין חברון און צפת

אונבעשטראפטע חעץ-קאמפאניע פון דער אראבישער פרעסע

די חורבות אין ארץ-ישראל ווערען שוין אויפגעבויט

מ'העלפט ריינוואשען די אראבער פון די אכזריות'ן אין חברון

אונבעשטראפטע העצע געגען יודען אין דער אראבישער פרעסע

י ר ו ש ל י ם, 18 (יטא) דער אראַבישער עקזעקוטיוו האט ארויסגעלאזען אַן אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט אפגעלייקענט דאס אין חברון זאלען די אראבער כלומר'שט (!) האבען געפייניגט יודען. אזא מיינונג, זאגט זיך אין אויפרוף, האט אויך ארויסגעזאגט די קאמיסיע פון אומפארטייאישע דאקטוירים, וואס האבען דורכגעפיהרט די עקסהומאציע.

ווי די יט"א דערוויסט זיך, האט די רעגירונג בדעה צו פערעפענטליכען א קאמוניקאט, אין וועלכען עס וועט געזאגט ווערען, אז די בריטישע דאקטוירים זענען נישט מסכים מיט די אויספיהרונגען פון די יודישע דאקטוירים.

י ר ו ש ל י ם, 18 (יטא) די אראבער האבען ווידער ארויסגעלאזט אַן אויפרוף צו פערשארפען דעם באיקאט אויף יודען, בעזונדערס אויף יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע.

י ר ו ש ל י ם 18 (יטא) די אראבישע פרעסע איז פול מיט העץ-ארטיקלען געגען יודן. בעזונדערס שארף טרעט ארויס די צייטונג „פאלעסטיין" אין יפו.

י ר ו ש ל י ם, 18 (יטא) פיל יודישע סוחרים אויפ'ן הויפט-מארק, וועלכע האָבען געהאלטען זייערע קראמען, האבען זיי היינט ווידער געעפנט פערמאכען, ווייל די שטאט איז נאך אלץ נישט געזוכערט.

די חורבות אין ארץ-ישראל ווערען שוין אויפגעבויט

י ר ו ש ל י ם, 18 (יטא) די הסתדרות האט אונטערגענומען שריט צו אַנ'ענערגישען אויפבוי פון די חרוב געווארענע ערטער. די ארבייט ווערט געפיהרט צוזאמען מיט'ן „ועד הלאומי" און די ארבייטער-ארגאניזאציע.

סאקער קומט די וואד קיין ירושלים, וואו ער וועט זיך שטעלען בראש פון דער דאזיגער ארבייט.

205 יודען אנגעקומען די וואך קיין יפו

י ר ו ש ל י ם, 18 (יטא) אין יפו'ער פארט זענען די וואך אנגעקומען 205 יודען. חלוצים-טוריסטען און ארץ-ישראל אייגוואוינער.

י ר ו ש ל י ם, 18 סעפט. (יטא) ענגלישע אונטערנעמער, וואס פיהרען ערדארבייטען אין דער געגענד פון חיפה, נעמען נישט צו קיין יודישע ארבייטער צו דער ארבייט. אויף 600 אראבישע ארבייטער געפינען זיך נאר 4 יודען.

מאסען ארעסטען פון יודען אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם (ספ.) די ארץ ישראל יודען זענען זעהר שטארק בעאונרוהיגט צוליב דעם אופן פון דער אויספארשונג. מען ארעסטירט יודען מאסענווייז. אין חיפה זענען ארעסטירט געווארען 45 מאן פאר מארד-פאטען, אין תל-אביב—22.

באלוטער יוד. הילפס-פעראיין „משמרת החולים" אלעקסאנדראווסקא 6, טעל. 46-25.

זונטאג ד. 22 סעפטעמבער 3 נאכמ. לטובת „משמרת החולים"

א גרויסע גארטען פערוויילונג

מיט א אַנ'איבעראַשענד רייך פראגראם

גארטען-רעסטאראן פון די געברידער קרעל 2 זאכאדניא 2

א גרויסער ארקעסטער. פאנטאזיע לאטעריע מיט פיל ווערטפולע פאנטען. איינענער כשר'ער בופעט אויפ'ן ארט.

הילפס-קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל

אלע מיטגלידער, זאמלער, בעטייליגטע אין דער אקציע פאר די געליטענע אין א"י ווערען דערמיט איינגעלאדען צו דער

היינטיגער בעריכטס-פערזאמלונג

וועלכע קומט פאר פינקטליך 8.30 אווענד אין לאקאל פון „בני ברית" פיעטריקאווער 37

אלע די, וועלכע האבען ביז היינט געזאמעלט געלד פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל, ווערען געבעטען אונבעדינגט די געלדער אריינצוטראגען אין דער קאסע פון קאמיטעט, וועלכע געפינט זיך אין דער קהלה אין סעקרעטאריאט און איז טעטיג פון 9—3 נאכמ. און פון 6—7 אווענד.

דאס פרעזידיום
פארזיצער (—) ד"ר מ. ברוידא
קאסיר (—) סענאטאר ש. בודזינער

ענטשולדיגונג

דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג

ביי ה' יוחנן שטיינבערג, רזשגאווסקא 3,

פאר דער אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט" פון 6/9 נומער 209, וועגען זיין כלומר'שטען חלול-שבת, אז דאס איז געווארען געגעבען פון נישט-נאכווייזליכע קוועלען. אלס בעווייז פון מיין חרטה שפענדע איך 25 זלאטיס לטובת די געליטענע אין ארץ-ישראל און פערזיכער, אז מעהר וועט אזוי וואס נישט פארקומען

מיכאל קליין, שעראדזקא 3.

אכטונג גלויביגע

פון דער מיהל זשיטניצקי און אלשער שוו. יאקובא 16.

דערמיט מעלדען מיר אלע גלויביגע פון דער פירמע זשיטניצקי און אלשער שוו. יאקובא 16, אז יעצט איז דער לעצטער טערמין צו קענען אפנעהמען דאס גאנצע געלד פון דער דאזיגער פירמע.

מעלדען דארפט איהר אייך שוין צו ה' א. י. בערגער שענקעוויטשא 9, אדער זגערזשער 18 אין לאגער שפעטסטענס ביז פרייטאג ד. 20/9 ד. י. 3 א זייגער נאכמ. אין בעגענפאל פערלירט איהר אייער גאנץ געלד מיט אכטונג

א. י. בערגער, שענקעוויטשא 9, טעל. 32-78.

הילפס-קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל

היינט, דאנערשטאג 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער יודישער קהלה, פל. וואלנאשטשי 6,

א בעריכטס-פערזאמלונג

פון דער אקציע לטובת די געליטענע אין ארץ-ישראל

אלע זאמלער—רינס ווערען געבעטען צו קומען.

מיט טיפען צער טיילען מיר מיט וועגען אונערווארטעטען טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד

נ"ע

אברהם גאלדבערג

צו דער לויה, וואס קומט פאר היינט דאנערשטאג, ד. 19 סעפטעמבער 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז קאמיענא 1 (ווסכאדניא 54) ווערן געבעטען אלע מיטגלידער צו קומען, בכדי אפצוגעבן דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך.

מלחמות זאלען דורכאויס פערבאטען ווערען

פאדערט ענגלאנד אויף די זיצונגען פון פעלקער-בונד

א ווירטשאפטליכער שלום אין אייראפא דורך א צאל-וואפענשטילשטאנד

געשלאסען די צווייטע כנסיה הגדולה

יעדע מלחמה מוז פערבאטען ווערען

גענף (ספ.) בעגרינדענדיג אויף דער ערשטער זיצונג פון פעלקער-בונד די פאדערונג פון „מאקדאנאלד'ן מכח דער רעוויזיע פון שלום-פאקט, האט סער טשיירטשיל הורסט אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט צו ענדערן די ארטיקלען פונ'ם פאקט, וואס לאזען צו די מעגליכקייט פון א קריג.

טשערטשיל האט פארגעלייגט צו דערגענצען די דאזיגע ארטיקלען מיט א פונקט, וועלכער פערוועהרט לחלוטין די מיטגלידער פון דער ליגע צו פיהרען א מלחמה. עס מוזען אבער דערביי גאראנטירט ווערען די טעריטאריאלע אונבערירהרליכקייט און פאליטישע אונאפהענגיקייט פון די מיטגלידער.

א ווירטשאפטליכער שלום אין אייראפא

בערלין (ספ.) פון גענף מעלדעט מען: די ווירטשאפטליכע קאמיסיע איז געקומען צו א פערשטענדיגונג און האט אויסגעארבייט א פראיעקט פון אזוי גערופענעם ווירטשאפטליכען שלום, וואס וועט פארגעשטעלט ווערען דעם פעלקער בונד.

לויט דעם דאזיגען פראיעקט וועט דער פעלקער-בונד רופען אלע מלוכות צו א וואפענשטילשטאנד פון צאל-פערבאטען.

און משך פון 2 יאהר וועלען קיין שום צאל-העכערונגען נישט טארען געמאכט ווערען, כדי שפעטער צו קומען צו א פאליטישער פערשטענדיגונג וועגען אפשאפען נישט נאר די צאלען נאר בכלל דעם ווירטשאפטליכען נאציאנאליזם.

דימיסיע פון טשעכאסלאוואקישער פרעמיער

פראג, 18 סעפטעמבער (ספעצ.) דער פרעמיער און מיניסטער פאר נאציאנאלער פערטיידיגונג אודערושאל האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע.

אראבער שטעלען א ווידערשטאנד דעם מיליטער

וואס קומט אפנעמען די גערויבטע זאכען

ירושלים 18 (יטא) היינט איז א מיליטער-אפטיילונג געקומען און די דערפער ארום ארטוף, כדי אפצונעמען פון די אראבער די צוגערויבטע זאכען.

די אראבער האבען דעם מיליטער געשטעלט א ווידערשטאנד. דאס מיליטער האט דעם ארויסטרייב ליקווידירט.

א מיליאן דאלאר פאר די געליטענע אין א"י

ניו-יארק, 18 (יטא) דאס אמעריקאנער יודענטום האט ביז איצט געשפענדעט פאר ארץ ישראל א סך פון מיליאן דאלאר.

פעלקער-בונד קאמיסיע פערענדיגט די דיסקוסיע איבער די ארץ-ישראל-געשעהענישען

גענף, 18 (יטא) היינט האט די 6. קאמיסיע פערענדיגט די דיסקוסיע איבער דער פראגע וועגען די געשעהענישען און איהר בערוכט וועט זי צושיקען צום פעלקער-בונד. עס זענען אויך אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס, און וועלכער עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז דער פעלקער-בונד נעמט צו קענטניש די ערקלערונגען פון מאקדאנאלד און הענדערסאן און ס'ווערט געזאגט, אז דער פעלקער-בונד האט צוטרוי צו דער אויספארשונגס-קאמיסיע.

די קאמפען אויפ'ן סאוויעטיש-כינעזישען פראנט

מאסקווא, 18 סעפטעמבער (ספעצ.) פון טשיטא מעלדעט מען, אז דאס כינעזישע מיליטער האט 6 שעה דורכאנאנד בעשאסען די רוסישע גאעניץ-וואך.

די רוסען האבען דעם אנגריף אפגעשלאגען. א-יף ביידע צדדים זענען פערי האן גע'הרג'עטע און פערוואונדעטע.

געשלאסען די 2-טע „כנסיה הגדולה"

דער גערער רבי, טשארטקאווער רבי און חפץ-חיים

געוועהלט אין עהרען-פרעזידיום פון דער „מועצת גדולי התורה"

ווין (יטא) נעכטען שפעט בײנאכט האט פערענדיגט איהרע זיצונגען די צווייטע „כנסיה הגדולה". אלס פרעזידענט פון דער וועלט-אגודה איז געוועלט געווארען יעקב ראזענהיים. אלס עקזעקוטיוו-פרעזידענט ד"ר פנחס קאהן, און עהרען-פרעזידיום פון דער „מועצת גדולי התורה" זענען געוועהלט געווארען דער חפץ חיים, דער טשארטקאווער רבי און דער גערער רבי.

וואָרנונג

אכטונג ה"ה דאקטוירים און פובליקום!

עס האבען זיך בעוויזען אין פערקויף מינדערווערטיגע פאלסיפיקאטען פון שאקאלאדע צום אבפיהרען

„Drastin-Lubelski"

עס ווערט אויפמערקזאם געמאכט, אז יעדעס שטיקעל פון אריגינעלע אבפיהרשאקאלאד איז פערזעהען מיט אנ'אויפשריפט און פאבריקס-מארקע

„Drastin-Lubelski"

דער איינציגער פראדוצירער

J. Lubelski, Warszawa, Długa 16, tel. 109-65 אפטייקער

ארנאלד צווייג אנגעקלאגט א דייטשען באראן פאר בעליידיגונג

בערלין, 18 (יטא) דער בעקאנטער יודיש-דייטשער שריפטשטעלער ארנאלד צווייג האט אנגעקלאגט און געריכט א געוויסען דייטשען באראן, וועלכער האט געשריבען אויף צווייג'ן, אז ער איז א שמוציגער אויאס.

היינט איז פארגעקומען דער פראצעס און דער באראן איז פערמשפט געווארען צו בעצאהלען 600 מארק שטראף אדער צו 60 טאג ארעסט.

זיצונג פון פעלקער-בונד

גענף (ספ.) מארגען קומט פאר א זיצונג פון פעלקער-בונד ראט.

ווער האט נעכטען געוואונען אויף דער מלוכה-לאטעריע?

ציהונג פון דער 5 קלאס פון דער 19. מלוכה-לאטעריע.

זל. 25000 ג. 129637	106553 104828 103022
זל. 10000 נומער 55870 153485	זל. 8000 ג' 164456 46482 75031
179301 177186	זל. 2000 ג. 6499 74612 72894
זל. 5000 ג. 17497 85278 76467	19291 18184 228908 120028
20927 174581 159578 144468	81491 158868 133416

פון בית-לחם

(—) אונטער'ן פארזיץ פון ראטמאן בולוויער איז פארגעקומען די גענעראל-פערזאמלונג פון דעם הילפס-פעראיין „בית-לחם" (וואלטשאנסקא 68). די פערזאמלונג האט אויסגעוועהלט א נייע פערוואלטונג און פאלגענדען צוזאמענשטעל. ר. פוקס (פרעזעס) ש. ווערטלער און י. פטאשניק (וויצע-פרעזעסען), י. מ. קאס רולעוויטש (סעקרעטאר), ג. ווארשאווססקי (קאסיר), זאלצבערג (לוינער), דוד דיאמאנט, ש. מ. מינץ, ז. פראסט, ת. ראטלעוו, מ. קופערמאן, מ. באריסקי, פר. ווארטסקא, ל. עפשטיין, א. ראזענצווייג, ח. ל. בערקענוואלד, ב. צ. קריניצער. און דער רעוויזיאנס-קאמיסיע: ל. זילבערבערג, ר. מארבעצקי, סאנדוראטען: ב. קופערבערג און י. קארו.

קיין אויסערארדענטליכע סיים-סעסיע ווערט נישט צונויפגערופען ווערען

ווארשא (טעלפ.) און משך פון היינטיגען טאג איז און דער ווארשאווער פאליטישער וועלט קיין שום נייעס נים פארגעקומען. און סיים איז שטול. קיין שום בעראטונגען זענען היינט נישט פארגעקומען.

מען רעכענט, אז און די נאהענטסטע טעג זאל די רעגירונג מאכען ווילכטיגע ענונציאציעס.

יערענפאלס איז כמעט זיכער, אז קיין אויסערארדענטליכע סיים-סעסיע וועט נישט צונויפגערופען ווערען און אויב יא וועט זי האבען דעם זעלבען גורל, וואס און פריהערדיגען סיים, דאס הייסט תיכף ווי זי וועט צונויפגערופען ווערען וועט זי צוריק געשלאסען ווערען. אבער מען האלט אויף זיכער, אז קיין אויסערארדענטליכע סיים-סעסיע וועט נים צונויפגערופען ווערען.

2 פראקעס האבען ארגאניזירט א באן-קאטאסטראפע צו קענען בעראבעווען דעם צוג

פארינע וואך איז אויף דער קלעגיבאהנ-ליניע יענדזשעיאוו — שטשוטשין, ביים דארף יעשאנקי, אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטער רויב-אנפאל. די באנדיטען האבען זפערלעגט די רעלסען מיט אייזען און בעלקעס, וועלענדיג אזוי ארום דערפיהרען צו א קאטאסטראפע מיט'ן צוג, וואו מ'האט געפיהרט פיל סחורות און געלד. נור דורך א צופאל איז נישט געקומען צו א גרויזאמער קאטאסטראפע, דאך אבער איז דער צוג ארויס פון די רעלסען, 2 וואגאנען זענען אומגעפאלען און צושמעטערט געווארען.

די ענערגישע אויספארשונג, האט געבראכט צו גאר סענסאציאנעלע רעזולטאטען: די פערברעכערישע ארבייט האבען אויסגעפיהרט די פיהרער פון דער יענדזשעיעווער ארגאניזאציע פון די „פראקעס" (רעוואלוציאנערע פראקציע פון פ. פ. ס.), פלאשען און צאלי. ביידע פערברעכען נישט מודה געווען.

ביידע „רעוואלוציאנסטען" זענען דער חיל געגלויבען און תפיסה.

— דער צ. ק. פון דער רעוואלוציאנערער פראקציע פון פ. פ. ס. האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז ביידע ארעסטירטע — פלאשען און צאלי זענען קיינמאל קיין מיטגלידער פון דער רעוו. פראקציע נישט געווען.

ארעסטירטע האבען זיך און קיין שום

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט"

ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות" לאדז
שיענקיעוויטשא 3/5.
שבת, ד. 21 ד. ח. 8 אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל
א בעריכטס-פערזאמלונג
פון די לעצטע אקציאנס - קאמיטעט זיצונג
א. ד. ט. לאנדאו, גענף, און די לעצטע א"י געשעהענישען
רעפערירען וועט ד"ר אריה טארטארקאווער מיטגליד פון ציוניסטישען אקציאנסקאמיטעט, מיטגליד פון ראט פון דער יודישער אגענץ.
בילעטען צו 1 זל., 50 גר. בעקומען אין „התחדות" שיענקיעוויטשא 3/5 אויך אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צעגיעלניאנא 4.

Dr. L. Czarnożył
איז צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאנא 10, טעל. 24-94. נעמט אן פון 12—1 און פון 5½—7

Przedszkole
I. Kacenelsona
Cegielniana 28 :—: Telefon 51-79.
די בעקאנטע אין לאדז
פרעבעל-שולע „גן-ילדים"
מאכט בעקאנט, דאס זונטאג, דעם 15-טען ווישיעשען 1929 יאהר
האט אנגעפאנגען דער אונטעריכט
קינדער פון 3½ יאהר נעהמט אן די קאנצעלאריע פון דער שולע פון 10—2 פארמיטאג און פון 5—7 נאכמיטאג.
די לייטונג.

Lekarz-Dentysta — צאהן-ארצט
St. Gelberg
האט זיך געצויגן אויף זאוואדזקא 14
נעמט אן פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 7.

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אוונט.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענערשוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 43-94

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 27-81
צוריקגעקעהרט
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 8 נאכם.

נאטור אייז
יעדען קוואנטום צו קריגען פרייז א צענטנער—50 קילא 1.75 וואלבארסקא 22, פאבריק פון סאדע וואסער.

צאהן-ארצט
Jakób Karmazyn
2 פאלודניאווא 2
צוריקגעקעהרט
בײ בעשטעלונג קינסטליכע ציין, ווערט דאס צאהןציהען שמערצלאז און גראטיס בעהאנדעלט.
4808

ווינער ארטאפעדישע פראצאווניע
— אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט —
מאכט לויט גיפס-מאדעלען הקלאדקעס געגען פלאטפוס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפאראטען
א. ז. וו. גדאנסקא 28. פון 5—7 אוונט

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. עלע-ארט אנאליזען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אוונט.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. H. Bergson
פרויען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נארוטאוויטשא (דזיעלנא) 6, טעל. 10-26
נעמט אן אין דערהיים פון 6 ביז 7 אוונט אין דער לעטשניצע „וויטא" פיעטריקאווער 45
פון 4½ ביז 5½
4249

ביקאנטמאכונג

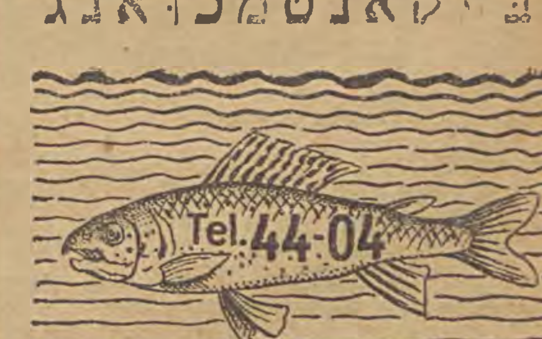

די פירמע W. Bartoszewicz, Łódź
גלובנא 52, (רוג קילינסקיעגא) טעלעפאן 44-40
מאכט בעקאנט די ג' לעזער, אז זי האט בעניט דעם פערקויף פונלעבעדיגע און טויטע פיש. די פיש-אפטיילונג איז איינגעריכטעט אויפ'ן אויסלענדישען אופן. דאס וואסער אין באסיין איז פילטרירט און פערשטארקט מיט זויער-שטאף (טלען) דורך א ספעציעלען פאטענטירטען אפאראט, וואס איז דער איינציגער פון דעם מין אין לאדז ביי א זעלכע בעדינגונגען פערלירען די פיש דעם בלאטע-ריח און ווערן נים מאגער.

Dr. med. Adam Bender
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נארוטאוויטשא 30 טעל. 14-75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען
נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.
0085

Dr. med. Leon Goldlust
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע קראנקהייטען
שיערפיען 2 טעל. 58-68 .6

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נאכמ-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די „לאגיק" און „פסיכאלאגיע"

פון דעם קאמף צווישען דער רעגירונג און סיים

ס'וואלט, נאטירליך, בעסער געווען ווען דאס געשפרעך צווישען דער רעגירונג און די סיים-פארשטעהער, וואלט צושטאנד געקומען. אויף דער גרויסער וועלט האלט מען זעהר שטארק פון אייניגקייטען זיך צו א געמיינזאמען טיש. צום ערגסטען איז, ווען מענשען רעדען נישט צווישען זיך, און זייערע געגענזייטיגע בעציהונגען בעשטימען זיי לויט א פרעמדען-אינגאלער און פוסטער עטיקעט. מ'קאן באמת אויספאהרען א וועלט און נישט געפינען אזא בעציהונג פון א רעגירונג צו א פארלאמענט און פערקעהרט, פון פארלאמענט צו דער רעגירונג, ווי עס פאסירט ביי אונז. דערין איז פארהאן עטוואס אומרייפעס אומעניליכעס; עפעס אזוינס, וואס אז עס וועט נאך לאנג אנהאלטען, מוז עס דערפיהרען צו א מלוכה-קאטאסטראפע. און כאטש איין צד וועט וועלען ארויפווארפען די שולד פאר דער קאטאסטראפע אויפ'ן צווייטען צד, וועט דערפון ארויסקומען א נאר קליינער טרייסט.

פראקטיש פשוט רעדען זיי נישט צווישען זיך; זיי בייזערן זיך, ווי עס וואלט צווישען זיי געווען א חבר-לאפ תעצויהונג, וואס איינמאל קושען זיי זיך און א צווייט מאל קריגען זיי זיך.

דאסמאל האט דער סיים זיך דערבייזערט: מיר ווילען נים רעדען. מיר האָבען עד מאה ועשרים א סיים-מארשאלעק, זאל ער איבערנעהמען די אונגאננעמע און אונדאנקבארע אויפגאבע. דייר און דער פאראגראף זאגט דאך בפירוש, אז נאכ'ן שליסען די סעסיע ווירקט דער מארשאלעק אינ'ם נאמען פון סיים. דער ארימער מארשאלעק מוז, נעבעך, נעמען אויף זיך די פליכט צו קאנפערירען מיט דער רעגירונג. דאס רעדען וועט אבער שוין נישט זיין אויף דער טעמא, וואס די רעגירונג האט פארנײשלאגען; דאס געשפרעך וועט געפיהרט ווערען אויף אזא טעמא, וואס וועט דער רעגירונג זיין צום ליבסטען.

עס האט זיך דעריבער געשאפען אזא אומליבע לאגע, אז קיינער אין דער גאנצער מלוכה (א חוץ, אפשר, דאס קליינע ווינקעל אין סולעיובעק) ווייסט נישט, וואס עס וועט זיין אין א שעה ארום. מ'דארף זיך ווידער ברעכען דעם קאפ און מ'דארף פון דאס ניי זיך לערנען טרעפען...

לערנען זיך טרעפען? אבער אויף וואסער סמך?

אויב עס וואלט זיך געפיהרט לויט די מעטאָדען, ווי ביז אהער, וואלט מען נעדארפט קומען צו דער מסקנה, אז די שטארקע רעגירונג וועט ערשט איצט נעמען דעם אנגערדערעלטען סיים פאר'ן קאפ און טון מיט איהם אזוי, ווי עס פאסט פאר א „שטארקער", „אייזערנער" האנד. ובכן, דער סיים וואלט בעשטראפט געווארען מיט דער איינציגשטרענגסטער שטראף, מיט טויט-שטראף. דער סיים וואלט צושריבען געווארען דערפאר, ווייל ער וויל נישט ענדערן זיינע מאוס'ע מאניערן, ווייל ער וויל זיך נישט לאזען ארויספיהרען אויפ'ן וועג פון זאכליכקייט און ציל-בעוואוסטזיין. די רעגירונג וועט דאן אפעלירען צו די ברייטע מאסען, און צו זייערע הערצער האט זי א גלענצענדען וועג, ווייל א חוץ א רעגירונגס-אפאראט בעזיצט זיך אויך א מתנה ערשט-ראנגיגע פאלקס-אגיטאטארען. עס איז דאך נישט א רעגירונג, וואס איז רוהיג, בעשיידען, וואס קען בלויז זיצען ביים שרייב-טיש און ערלעדיגען פאפירלעך. עס איז דאך א רעגירונג, וואס האט פאפולערע לאָזונגען און קען זיי פערשפרייטען.

דאן זאגט אונטער די לאגיק: געווים האט די רעגירונג שוין געגעג דעם סיים מיט זיינע געטועכצען. אבער דא קומט די „פסיכאלאגיע" און זאגט אנדערש. די „פסיכאלאגיע" פערמילדערט דעם טאן און רעדט פאר א שלום מיט'ן סיים. עס האט זיך שוין לאנג נישט געהערט אזא וואונדערבארער און קלאנגפולער ליריזם פון פוילישען דעמאקראטיזם, וואס קלינגט ארויס פון די צייטונגס-„ידיעות", ווי אין די לעצטע טעג. נאכ'ן אפזאג פון סיים. קיינער רעדט נישט וועגען שארפע ארויסטריטען. אדרבה, מ'רעדט נאר וועגען אפטרעטען פון שוויטאלסקי'ס רעגירונג, ווי עס פערלאנגט די פ. פ. ס. דער קאמף, וואס ווערט בעטראכט פאר צוללאז און האפנונגסלאז, איז געענדיגט. ה' מאטושעווסקי זאל עס ווערען דער העפליכער, קאנסטיטוציאנעלער פרעמיער. פּולקאווניקעס און מאיארען וועלען שטעהן „נא באטשנאשטש" פאר יעדען סיים-העלד, וועלכער קען שוא פון א מין — צענטראלעוו. אט האט איר איהם און זיין נאטירליכער גרויסקייט. איז דאס צו גלויבען? און פאר דעם צענטראלעוו זאל פאלען כורעים די רעגירונג מיט דער מעכטיגסטער פויסט און בוקען זיך פאר איהם משתחוים ומודים?

— אזוי זאגען די זשורנאליסטען, וועלכע האבען א שטארק ענטוויקעלטען חוש-השמיעה און — א שארפען שמעק...

אזוי שטעלט זיך פאקטיש פאר די לאגע. די, וועלכע קענען צום בעסטען און אונטערטען די מאסגעבונגע מענשען (בעזונדערס די, וועלכע געהערען צום פ. פ. ס.-לאגער) בעהויפטען, אז ביי די מאסגעבענדע פאקטארען קען מען מיט שוואכקייט גארנישט אויפטון, נאר מיט קראפט קאן מען א סך דערגרייכען.

ווער ווייסט? אפשר זענען זיי גערעכט. דער זשעסט, וואס איז ארויסגעדרונגען פון דער קראפט, האט געהאט א בעדייטענדע ווירקונג אויף דער ענדערונג פון די שטימונג אין די מאסגעבענדע קרייזען.

די „לאגיק" האט, פערשטעהט זיך, נעהייסען זיך שרעקען פאר פערשארפונג. דאגעגען די פסיכאלאגיע, וועלכע רעגירט פאקטיש נישט, שאפט א פערמילדערנדע לאגע. גוט איז אויך דאס.

אבי דער סוף זאל זיין גוט.

—טה

יודישע נייעס.

משה מענדעלסאן-אויסשטעלונג אין בערלין

בערלין (יטא) העגטיגען מאנטאג איז אין בערלין געעפענט געווארען די משה מענדעלסאן - אויסשטעלונג ארגאניזירט דורך דער יודישער קהלה-פערוואלטונג. בעת דער פייערליכער עפענונג. וואס איז פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון פאליטישען, וויסענשאפטליכען און קינסטלערישען לעבען אין בערלין, האט א בעגריסונגס-רעדע, צוו. אגד. געהאלטען א פערשטעהער פון דער רעגירונג.

משוגע געווארען אונטער'ן איינדרוק פון די ארץ-ישראל געשעהענישען

פ ר א ג, (יטא) פון קאשוי (קאשיצע) טיילט מען מיט, אז דארט איז אונטער'ן איינדרוק פון די ידיעות וועגען די א"י געשעהענישען משוגע געווארען די פרוי פון דארטיגען יודישען סוחר מאריס ווייס. אונטער'ן אויסברוך פון וואהנזין האט זי אנגעהויבען שטיקען איהר קינד. מ'האט איהר נעמוזט אפפיהרען אין שפיטאל פאר גייסטיג קראנקע.

64-יעהריגער מלמד פעראורטיילט אין רוסלאנד צו תורמע פאר האלטען א חדר

מ א ס ק ו ו א (יטא) אברהם קינקין א 64-יעהריגער מלמד איז פעראורטיילט געווארען דורך דעם יודישען געריכט אין קלינצי אויף דריי מאנאטען תפיסה אונטער דער בעשולדיגונג, אז ער האט געהאלטען א חדר און געלערענט מיט קינדער רעליגיע

בעפרייט יודישע תלמידים פון שבת-אונטערכט אין די זאקסישע שולען

בערלין (יטא) אויף דער אינטערווענץ פון דייטשען „שומרי-שבת"-קאמיטעט האט דאס זאקסישע בילדונגס-מינ. ערלויבט צו בעפרייען יודישע שילער אין די מלוכה-שולען פון אונטעריכט אום שבת און יו"ט.

די לאגע אין תל-אביב

פון אונזער קארעספאנדענט **א. מענענפוים**

אין תל-אביב און איהר אומגעגענד איז שוין פולשטענדיג רוהיג. די אראַבער, וועלכע זענען געקומען פרייטאג ד. 30 אויג. פון די ארומיגע דערפער עולה רגל זיין קיין „נבי'א ראובן" זענען באלד צוריקגעלאפען, דערזעהענדיג די פלאטליע פון 12 ענגלישע אעראפלאנען, וועלכע האט זיך בסדר נעדרעהט ארום ראשון לציון, נס ציונה, רחובות און בכלל ביי יענער געגענד.

דעם זעלבען טאג ארום 3 נאכמיטאג זענען רעקווירירט געווארען און מאביליזירט געווארען אלע תל אביב'ער אויטא'ס קיין יפו אפצופיהרען ס'מיליטער פון דער נייער קריגס-שיף, וועלכע איז אנגעקומען אין די יודישע קאלאניעס. מיט די סאלדאטען פאהרען ענדליך מיט יודישע סקויטען אונטער דער לייטונג פון אינזשעניער שלמה ארזי (מענעבוים) — זייט דעם ערשטען קלאפ, וואס די אראבער האבען בעקומען אין דעם היכמארישען זונטאג בעת זייער אנפאל אויף תל אביב, ביי וועלכען עס זענען חוץ די צעהנדליגע דערשאסענע אראבער אויך דער'הרג'עט געווארען אויף זייער אייגענער בעפעסטיגטער פאזיציע אויפ'ן וועג צווישען יפו און תל-אביב 8 פון די, וועלכע האבען אנגעפיהרט מיט'ן אנפאל אויף די 4 יודען. וועלכע זענען דערהרג'עט געווארען אין אויטא — אט זייט דאן איז אויף די אראבער פון יפו, געפאלען אזא מורא פאר די תל-אביב'ער, אז זיי וואגען מעהר נישט צו פראבירען נאך אמאל צו מאכען אויף אונז אנ-אטאקע. בכלל זעהט ערשט יעצט דער גאנצער ישוב, וואס פאר א קאלאסאלע בעדייטונג די ערשטע יודישע שטאט תל-אביב האט פאר'ן גאנצען לאנד נים נאר אין עקאנאמיש - ווירטשאפטליכען זין, נאר אויך אין פאליטיש-סטראטעגישען זין.

און ס'איז דען נישט אמת'דיג צו בעוואונדערן?

אין דער צייט ווען אין אלע שטעט און גאנצען לאנד איז דאס לעבען פולשטענדיג אפגעשטעלט און בעת ווען אין יפו, וועלכעס האט געגעבען בעוואפענט מיליטער און פאליציי און וועלכע איז דריי פירטעל אראביש, זענען זייט 8 טאג אלע געשעפטען געשלאסען און די בעוועגונג גענצליך אפגעשטעלט, איז זיך דאס לעבען אין תל-אביב כמעט גאנץ נארמאל, און ווען נישט די אדורכלויפענדע אויטאס, מאטאציקל'ס, ראווערען און אעראפלאנען מיט מיליטער-לייט, וואלט מען כמעט גארנישט געפיהלט, אז אין לאנד קומט עפעס פאר. דערביי דארף מען נישט פערגעסען, אז תל-העלמנישמעסיג געפינט זיך — אין תל-אביב כמעט נישט קיין מיליטער, והעיקר אז אפילו דאס בוסעל געוועהר, שמוגגעלט, וואס די הגנה'פאליציי האט ביז איצט יא געהאט, האט מען עס אויך לוים עפעס א פעראָרדנונג גראד איצט צוגענומען.

אט אזוי האט עס די ערשטע און איינציגע יודישע שטאט אין דער וועלט אויסגעהאלטען איהר עקזאמען די שרעקליכע עת צרה פאר אונזער ישוב. לאמיר האָפען, אז תל-אביב וועט פון איצט דינען אלס מוסטער פאר אונזערע ברידער אין דער וועלט און פאר'ן גאנצען ישוב אין פרייהליכערע און גליקליכערע טעג.

זונטאג [illegible]

דער היימלאזען-קאמיטע, אז דער שפיץ פון וועלכען עס שטעהט דער פרעזעס פון „עולי פולין" ארבייט זייט פארינע וואך גאניץ ענערגיש. די 1800 דיינט לאזע, וועלכע נויטיגען זיך אין שטיצע זענען איינקווארטירט געווארען אין די שולען און הויז פון ישמעלוף און אין דער גרויסער שוהל. דער קאמיטעט בעמיהט זיך ווי ווייט מעגליך צו פערשאַפען געלד-מיטלען, כדי צו פערזעהען די אומגליקליכע היימלאזע מיט אלעם נייטיגען. און מ'מוז צוגעבען, אז די היגע פערמעגליכע בירגער, בעזונדער'ס די היגע פינאנץ-אינסטיטוציעס רופען זיך גאנץ ווארעם אפ מיט זייערע נדבות. ליידער זענען אבער די אלע מיטלען ווי א טראפען אין ים לגבי די נויטען, וואס נויטיגען זיך אום ווי עס איז צו העלפען די הונדערטער געליטענע.

ביי געלעגענהייט איז כדאי מפרסם צו זיין, אז מעהר פון אנדערע קאנסולען, אינטערעסירט זיך מיט די געשעהענישען, בעזונדערס מיט דער לאגע פון די פעראומגליקטע פוילישע יודען, אונזער פוילישער קאנסול ד"ר מ ו ט ט ס ז ב י ש ע וו ס קי.

אויסער, וואס ער איז בעת דער ש"יסערוי אין ירושלים אליין ארומגעפאהרען אין די געפעהרליכסטע געגענדען און ארויסגעראטעוועט גאנצע פאמיליעס פון דער סכנה, שטעהט ער כסדר אין קאנטאקט מיט אונזער תל אביב'ער פערבאנד און אינטערעסירט זיך מיט אלעם אויסער געוועהנליך.

דערהערענדיג אז עס האט זיך אין תל אביב געבילדעט א היימלאזען-קאמיטעט האט ער זאפארט מעלעפאנירט צום פרעזעס לערנער, אז מ'זאל דא אויפנעהמען די סטאטיסטיק פון די פעראומגליקטע פוילישע בירגער.

זונטאג דעם 1. סעפטעמבער 11 א זייגער איז ער ספעציעל געקומען קיין תל אביב וועגען דעם.

אין גאנץ ארץ ישראל רעדט מען איצט און מ'לויבט די ווירדיגע האלטונג פון דירעקטאר פון אונזער באנק ה' האָפיען, בעת זיין קאנפערענץ מיט'ן נציב העליון, ווען ער האט קאטעגאריש געשטעלט וויכטיגע פאדערונגען אין נאמען פון דער יודישער „אגענץ". די דאזיגע פאדערונגען קענט איהר שוין אודאי פון די דעפעשען.

בכלל איז דירעקטאר האפיען איצט די איינציגע יודישע צענטראל-פיגור אין לאנד, מיט וועלכער די מאכט רעכענט זיך זעהר. עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז אין דער ווען עס איז פאריגע וואך פאר אלע צוויל-מענשען זאגאר פאר רעדאקציעס און אינסטיטוציעס, איבערגעריסען געווען די טעלעפאן-פערבינדונג אין גאנצען לאנד, איז דירעקטאר האָפיען געווען די איינציגע פערזאן וועמען עס איז יא ערלויבט געווארען די טעלעפאן-בענוצונג און צו וועמען מ'האט אויך געקענט רעדען פון גאנצען לאנד. אט די דאזיגע פריווילעגיע איז טאקע אויסגענוצט געווארען פון אלע נקודות פון ישוב, בעת ס'האט ערגיץ געדראָהט א סכנה, אדער בעת מ'האט זיך געדארפט וועגען עפעס פערשטענדיגען מיט עמיצען.

ווי איך האב שוין אויבען געזאגט ווערט שוין די לאגע רוהיגער.

פון נעכטען איז שוין ערלויבט צו געהען אין גאס פון 5 פרוה ביז 7 אָוונט.

די עקרונער איינוואוינער, חוץ פרויען און קינדער, זענען שוין צוריק און זייער מושבה. זיי האבען גארנישט געליטען און האבען געטראפען אלץ אין די הייזער אונבערירט.

הײנטיגע נאכט איז ווידער געווען אנ' אטאקע אויף „יסוד המעלה" און „משמר הירדן" די אראבער זענען אפגעשלאגען געווארען.

אין עזה זאלען די אראבער האבען נעכטען פערכאפט די רעגירונגס-געביידע. דאס אנגעקומענע ענגלישע מיליטער האט געמאכט ארדנונג און שטאט.

אויף דער גאנצער ליניע מקור ישראל, ראשון לציון, רחובות, נס ציונה וואו די הגנה איז גוט פערזעהען און אָרגאניזירט איז פולשטענדיג רוהיג. אין רחובות האט די מושבה אויפגעשטעלט אויפ'ן וואסער-טורם א גרויסען פראַזשעקטאר, וועלכער בעלייכט אָוונדס די גאנצע אומגעגענד. ס'איז אויך איינגעריכטעט א ליכט-סיגנאל צו געבען [illegible]

תל אביב 2. סעפטעמבער.

יודען מוזען ערווערבען ארץ-ישראל מיט זייער אייגענע בלוט

אזוי שרייבט אַן ענגלישע צייטונג, וואס איז געגען די באלפור-דעקלאראציע

לאנדאן, (יט"א) דאס בעקאנטע ענגלישע וואכענבלאט „ניו-סטעטסמען" האט פערעפענטליכט א לענגערען ארטיקעל וועגען די לעצטע געשעהענישען אין א"י פול מיט אנטי-ציוניסטישע אויספיהרונגען. אין דעם ארטיקעל ווערט צוו. אגד. געזאגט: דאס ארץ ישראל פראבלעם לאזט זיך נישט אזוי לייכט לעזען. דער לאנג-פאראויסגעזעהענער אויפשטאנד פון די אראבער געגען די יודען איז ענדליך געקומען. מיר זענען נאטירליך בכח צו דערדריקען דורך קריגס-שיפען, אעראפלאנען און ענגלישע זעלנער דעם פיזישען אויסדרוק פון דער בעוועגונג, דאס וועט אבער אונז נישט העלפען בייצוקומען די פונדאמענטאלע שוועריגקייט.

לארד באלפור האט דורך זיין דעקלאראציע וועגען דער שאפונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים אין א"י געשטעלט אונז אין א זעהר שווערער לאגע. די דאזיגע ארגינעלע פערפליכטונג, וואס איז אפשר געווען נויטיג אין די בעדינגונגען פון דאמאלסטיגען מאמענט, איז אליין פאר זיך א געפעהרליכער שפרונג אין דער פינסטערניש. חוץ דעם שטעהט די דאזיגע פערפליכטונג אין סתירה צו די צוזאגען, וואס זענען פריהער געמאכט געווארען די אראבער. דאס איז געווען א פעהלער, וועלכען עס האט ווען עס איז געמאכט לארד באלפור און לויד פון זיין פאליטישער קאריערע. לארד באלפור האט אבער גערעדט אין נאמען פון ענגלאנד און מיר מוזען האנארירען זיין פערפליכטונג. דאס איז אבער א נישט-געלונגענער עסק. עס איז א ספק, צו מיר וועלען קענען לאנג שטיצען דעם ציוניסטישען אידעאל מיט'ן פח פון אונזער געוועהר.

מיר מוזען איצט בעשיצען די יודישע אימיגראנטען אין א"י, אויב ראם ווערט אונז אפילו קאסטען פיל געלד, וואס וועט קיינמאל נישט צוריקגעצאהלט ווערען אבער אזא פערפליכטונג קען נים בעטראכט ווערען אלס אנ'אויבעגע. זי איז קיינמאל נישט פארגעלעגט געווארען דעם פארלאמענט און נישט דעם לאנדען-הויז. מיר קענען נישט שטענדיג שטיצען א מינדערהייט געגען דער מעהרהייט אין א"י נאר דערפאר, וואס איינער פון די פריהערדיגע מיניסטארען קאבינעטען האט זיך פערפליכטעט נים פערגאטענדיג זיך מיט אונז צו פיהרען אזא פאליטיק.

די ציינטשריפט קריטיקירט ווייטער די הוסטאריש רעכט פון יודישען פאלא צו א"י און ערקלערט, דאס ענגלאנד האט נישט קיין שום „אימפעריאלע" אינטערעסען צו בעזיצען אנ'אויפזיכט איבער א"י, עס זענען אויך נישטא קיין עקאנאמישע מאטיוון פאר שטיצען די יודען געגען די אראבער.

„דער יודישער פינאנציעלער אימפולס און דער צייטונגס-וועלט — שרייבט דאס ענגלישע וואכענבלאט — שטערט דער רעאלער און אביעקטיווער בעהאנדלונג פון דעם פראבלעם. די יודען אין א"י בילדען 1/6 פון דער בעפעלקערונג. זייער צאהל דארט האט שוין ווי עס שיינט, דערגרייכט איהר זעטיגונגס-פונקט, און א ווייטערע יודישע איינוואנדערונג קען נישט ערלויבט ווערען. דער פלאנטער ווייזט זיך בולט ארוים. מיר קענען נישט ערפיהלען גלייכצייטיג די פערפליכטונגען לגבי די יודען און די אראַבער, ווייל זיי זענען נעגענזייטליך. די פראקטישע פראגע איז, ווי אזוי מיר זאלען זיך בעפרייען, נישט דיסקרעדיטירענדיג די צוזאגען, וועלכע מיר האבען ערטיילט און ווי אזוי אפצוהיטען דעם שלום אין לאנד, וואס בעזיצט די העכסטע עקספלאזיווע מעגליכקייט, אבער און וועלכען מיר האבען זיך דאך אונטערגענומען אפהיטען די רוהע און ארדנונג.

עס איז קלאר, דאס די פרא-יודישע מענדעטיג דארף פערווארפען ווערען. אנ'אקטיווער פרא-סעמיטיזם איז פונקט אזוי אומגעלומפערט און אונמעגליך ווי דער אנטיסעמיטיזם. דער בעסטער אויסוועג פון דער פלאָנטער וואלט וואהרשיינליך געווען דאס שאפען א ראטגעבערשע לעגיסלאטיווע קערפערשאפט, וואס זאל בעשטעהן אין א גלייכער צאהל פון די יודען און אראבער. נאך איניגע יאהר וואלטען מיר געקאנט איבערגעבען דער דאזיגער קערפערשאפט אונזער מאכט און פעראנטווארטליכקייט. עס איז אנ'אבסורד צו גלויבען אז ענגלאנד וועט אויסהאלטען אין ארץ ישראל זעהר בעדייטענדע מיליטער-קרעפטען. די יודען מוזען אליין זארגען וועגען זייער שוץ. די יודען מוזען אליין אויפטון עטוואס פאר זייער רעטונג אדער ווירקען אויף דייטשלאנד אדער די פעראייניגטע שטאטען צו נעהמען אויף זיך די אויפגאבע.

פיל פון אונז סימפאטיזירען מיט'ן ציוניסטישען אידעאל, מיר האבען אבער נישט קיין געלד און נישט קיין נייגונג זיך אריינמישען און ווייטערע אידעאליסטישע אונטערנעמונגען אויפ'ן מזרח. עס וואלט אפשר געווען גאנץ גוט פאר'ן מזרח, ווען מיר וואלטען רעגירט אויפ'ן גאנצען שטח פון יפו ביז סינגאפור, ווייל די ענגלענדער זענען געבוירענע פאָליציאנטען מיט א טיף איינגעווארצעלטער פערשטענדניש פאר גערעכטיגקייט, וועלכע קיין שום אנדער ראסע האט אין דער פראקטיק נישט ארויסגעוויזען. מיר האבען אבער שוין גענוג און אונזערע הענד. אויב די יודען ווילען ווירקליך ארץ ישראל מוזען זיי ערווערבען דאס לאנד פאר זייער אייגען געלד און נישט פאר ענגליש געלד, אויך נישט מיט ענגליש בלוט. מיר האבען שוין געהאט געוויסע ערפאהרונגען מיט אזעלכע אינטערנעמונגען. מיט גרויסע שוועריגקייטען וואלטען מיר זיך בעפרייט פון די פערפליכטונגען און מעספאטאמיען.

די יודען זענען איינע פון די גרעסטע ראסען אויף דער וועלט. צי קענען זיי נישט רעגירען און בעשיצען זייער אייגען „נאציאנאלע היים", אפשר זענען זיי דאס נישט בכח צו טון און אויסצוגען מאמענט, ווען וועלען זיי עס אבער קענען טון? דאס איז די עצם-פראגע. די יודען זענען אויסגעבראכט, פארוואס מיר האבען זיי נישט געהעריג געשיצט [illegible]

גונג. ווען די אראבישע עקזעקוטיווע האט אנגעהויבען שפילען אויף די ליידענשאפטען אויפ'ן רעליגיעזען געביט, [illegible]

סער הערבערט סעמיועל וועגען די סיבות פון די ארץ-ישראל-געשעהענישען

בערלין (יט"א) סער הערבערט סעמיועל, וואס האט דא געווײלט אויף זיין צוריקוועגס פון לאנדאן, האט זיך נישט געוואלט ארויסזאגן פאר פרעסע פארשטעהער וועגן דער לאגע אין א"י. אין וויכטיגער פון האטעל „קייזער-האף" האט ער זיך אבער ארײנגעלאזען אין א געשפרעך וועגן א"י מיט א מיטגליד פון רעטשען רײכס-בונד פון יודישע פראנט-סאלדאטען. איצט אין דער [illegible]

ליך זיין, גלייך ווידער צוריקשטעלען די רוהע אין א"י. שוין איצט ווערען די אראבער דורך דער אקציע פון אונזערע מיליטערישע און פאליציאישע קרעפטען געבראכט צום פערשטעהן, אז אין גרונד האבען זיי געליטען א מפלה. איצט זאל נאך אין זייערע רייהען קומען א טיפע אויסניכטערונג.

די סבות זענען פון פערשידענער ארט: די פּאלאטאיזירונג פון די [illegible]

די שטעט, צום ערשטען מאל אין גרעסערן סטיל געקומען אין בערוהרונג מיט דער אייראפעאישער ציוויליזאציע. די אראבער רעאגירען דערויף עמטוועדער מיט ליידענשאפטליכע אפלייגונג אדער מיט לעבהאפטער נייגעריגקייט. צוליב דער אויסערארדענטליכער העכערונג פון די לוינען האבען די הערשענדע שיכטען געמוזט מורא בעקומען, אז די אר[illegible]

לאדזשער כראניק.

די ?ײַשע עקסקורסיע קומט פרײַטאָג קײן לאדז

(פּ) אויפ׳ן לעמבערגער יאַריד וױלט איבט א דײַטשע דעלעגאַציע, וועלכע באַשטעהט פון פאָרשטעהער פון דער דײַטשער ווייסענשאַפט, פּרעסע, האַנדעל און אינדוסטריע. דעם 20 ד. ח. קומט די דעלעגאַציע קײן לאדז אויף 2 טעג, זאוי זי וועט מאַכען א פּעזוך אין די ?יגע גרעסערע טעקסטיל-פאַבריקען.

טעקסטיל-אַרבײַטער צוזאַמענפאָהר

(פּ) אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון די טעקסטיל-אַרבײַטער אין ביאַלסק (ד. 22. און 23 ד. ח.) פאָהרט אַרויס פון לאדז א גרויסע דעלעגאַציע. בראש פון דער דעלעגאַציע שטעהט דעפ. שטשערקאָווסקי. קאַליזשינסקי, וואַלטשאַק. א. א.

לאדז פאַר די פּײַערלעשער

ווי אזוי וועט לאדז אונטערשטיצן די פּײַערלעשער-וואָך

(—) אין לאָקאַל פון דער פּײַערלעשער-צענטראַלע איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ געווידמעט די פּײַערלעשער-וואָך, וואָס ווערט אײַנגעאָרדנעט אין לאדז פון 22 ביז׳ן 29 ד. ח.

אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך באַטײַליגט פאָרשטעהער פון געזעלשאַפטליכע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און פאָרטרעטער פון דער פּרעסע.

דר וויצע פּרעזעס ראַטמאַן וואַלטשעווסקי עפענט די קאָנפערענץ. אין קורצע ווערטער גיט ער אַן איבערבליק איבער דער קריזישער לאַגע, אין וועלכער כ׳געפינען זיך די לאָדזער פּײַערלעשר. צוליב די אָפטע שרפות מוז אין לאָדז געעפענט ווערען נאָך נאַ׳אָפּטײַלונג. אַן עלעקטרישע סיגנאַליזאַציע. דער בודזשעט פון די לאָדזער פּײַערלעשער באַטרעפט העכער א מיליאָן זל. א יאָהר. דער רעדנער פערגלײַכט די לאָדזער פּײַערלעשער מיט די וואַרשאַווער, וועמענס בודזשעט ס׳בעטרעפט 4 מיט א האַלבען מיליאָן זל. און האָבען אויך פונקט ווי לאדז נאָר פינף אָפּטײַלונגען. דאָס איז דערפאַר, וואָס א גרויסע צאָהל לאָדזער פּײַערלעשער אַרבײַטען „האָנאָראָווע״. און דערבײַ איז דעם מיניסטעלען בודזשעט שווער צו בעקומען. דער רעדנער אַפּעלירט צו דער לאָדזער געזעלשאַפט, און צו דער פּרעסע אונטערצושטיצען די אַקציע פאַר די לאָדזער פּײַערלעשער, וועלכע היטען מיט מסירת נפש דאָס לעבען און פאַרמעגען פון דער לאָדזער בעפעלקערונג.

אין דעם זעלבען זינן האָבען זיך אַרויסגעזאָגט די פאָרטרעטער פון די געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. אַלע אַנוועזענדע האָבען פאַרשפּראָכען זייער מיטהילף אין דער ווײַטיגער אַקציע.

דאָס פּראָגראַם פון דער פּײַערלעשער-וואָך איז פעסטגעשטעלט געוואָרען:

די פּײַערלעשער - וואָך הויבט זיך אָן דעם 22 און וועט דויערן ביז׳ן 29. ד.ח. פינאַנדערשיקען צו אַלע הויז-בעזיצער זאַמעל-ליסטעס צו זאַמלען צווישען די לאָקאַטאָרען. צו די קינאָ בילעטען וועט שבת און זונטאָג ד. 28 און 29 ד. ח. צוגעגעבען מאַרקעס צו 10 און 20 גר. צו יעדען קינאָ-בילעט לטובת די פּײַערלעשער. אין די רעסטאָראַנען און צוקערניעס וועט צו די רעכנונגען צוגערעכענט ווערען א געוויסער פּראָצענט. נאַלעפּקעס אין די געשעפטען. דעם 28 און 29 ד. ח. וועט צו די טראַמוואַי-בילעטען ווע צוגעגעבען ווערען א באַזונדערע מאַרקע לטובת די פּײַערלעשער.

אויסלענדישע פּעסער פאַר סטודענטען

(§) די סטודענטען וואָס שטודירען אין אויסלאַנד און געפונען זיך איצט אויף די זומער-פעריען אין פּוילען, וועלען גישט דאַרפען בײַם צוריק פאָהרען שטודירען בעווײַזען די נויטיגקײַט פון זייער אַרויספאָהרען, בײַם אַרויסנעמען דעם אויסלענדישען פּאַס וועט גענוג זײַן צוצושטעלען אַלס בעווײַז די לעגיטימאַציע פון דער אויסלענדישער אוניווערזיטעט.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1911

(—) הײַנט, דאָנערשטאָג דעם 19 דאַרפען זיך צושטעלען צו דער רעגיסטראַציע אַלע יונגעלײַט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1911, וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות.

H, Ch, I, J, K.

ווי אויך די וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 8 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

T, U, W, Z, Ż.

מאָרגען פרײַטאָג. דעם 20. דאַרפען זיך שטעלען צו דער מיליטערישער רעגיסטראַציע אַלע יונגעלײַט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1911, וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות

L, Ł, M, N, O,

ווי אויך די, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 8 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות

A B C D E F G H Ch, I J K L

גרויסע פּעראינטערעסירונג מיט׳ן קאָנצערט פון מרים׳ל דײַכעס אין לאדז

שוין די ערשטע ידיעה, אז זונטאָג, דעם 22 ה. ח. טרעט-אויף אין פילהאַרמאָניע אויף א קאָנצערט די בעריהמטע 8 יעהריגע טענצערין מרים׳ל דײַכעס — האָט אַרויסגערופען א שטאַרקע פּעראינטערעסירונג צווישען די קונסט-ליבהאָבער און סבינים אויף טאַנץ אין אונזער שטאָט מיר, לאָדזער, געדענקען נאָך גאַנץ גוט די מרים׳ל דײַכעס-קאָנצערטען, וועלכע האָבען אויף אַלעמען געמאַכט א גרויסען רושם.

שרפה אויף ווירזשבאָווא 22

דער אייגענטימער פון הויז איז אַרעסטירט

(וו) נעכטען 2 בײַנאַכט איז אויסגעבראָכען א ריזיגע שרפה אין דער פאַבריק פון מייז-פּולאַפּקעס אויף ווירזשבאָווא 52. די אַרויסגערופענע פּײַערלעשער האָבען אונטערגענומען אַן׳ענערגישע רעטונגס-אַקציע און ערשט אין 8 שעה אַרום איז זיי געלונגען אײַנצושטעלען דאָס פּײַער. דער שאָדען בעטרעפט 10.000 זלאָטעס.

— אזוי ווי עס איז ענטשטאַנען 8 פעררעכט, אז דער אונטערנעמער זאָל אַליין האָבען אונטערגעצינדען די פאַבריק האָט מען איהם אַרעסטירט.

ביז׳ן 14. דעצעמבער מוזען די הײַזער פון פּיעטריקאָווער גאַס קאַנאַליזירט ווערען

געקומען צו א הסכם צווישען מאַגיסטראַט און די הויז-בעזיצער

(מ) אונטער׳ן פאָרזיץ פון וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען א געמיינזאַמע קאָנפערענץ ענדגילטיג צו ערלעדיגען די פראַגע וועגען אנשליסען די הײַזער פון פּעטריקאָווער גאַס אין דער קאַנאַליזאַציע. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך מצד די הויז-בעזיצער בעטײַליגט די ה״ה קלוקאָוו, ראַמיש, לעווויצקי, פּאָנאַנאָווסקי, העלמאַן און אונזש. לובאָטינאָוויטש.

נאָך א דיסקוסיע איבער׳ן פּראָיעקט פון די הויז-בעזיצער וועגען טיילווײַזען קאַנאַליזירען די הײַזער, האָט וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי אינ׳ם נאָמען פון דער שטאָט-פערוואַלטונג (און דער פאָרשטעהער מיט די רעגירונגס-פאַקטאָרען) אויסגעדריקט די הסכמה צו רעאַליזירען דעם פּראָיעקט, וועלכען עס האָבען פאָרגעלעגט די הויז-בעזיצער. דערבײַ האָט דער מאַגיסטראַט געשטעלט געוויסע בעדינגונגען, וואָס זענען אַקצעפּטירט געוואָרען דורך די פאָראינטערעסירטע.

און הסכם מיט דעם בעשלוס, זענען די הויז-בעזיצער פון פּעטריקאָווער גאַס פערפּליכטעט תיכף ומיד פאָרצושטעלען דער קאַנאַליזאַציע-אָפּטײַלונג אַן׳אַלגעמיינעם פּלאַן צו קאַנאַליזירען זייערע. פון דעם פּלאַן וועט בעשטימט ווערען דער טייל הויז, וואָס דאַרף אנגעשלאָסען ווערען אין דער קאַנאַליזאַציע-נעץ. ביז׳ן 14 דעצעמבער אַנגעשלאָסען ווע דאָ וועלען מוזען קאַנאַליזירט ווערען די טראָטואַרען און די טוישען. דאָס איז חל אויף די הויז-בעזיצער פון דעם טייל פּעטריקאָווער גאַס, וואָס בײַ זייערע הײַזער ווערען איצט דורכגעפיהרט די ברוק אַרבײַטען.

דער סטאַראָסטע ה׳ דוכאָוולעוויטש האָט אויף דער קאָנפערענץ ערקלערט, אז אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס וועט ער בעאויפטראָגען צו קאָנטראָלירען צו אין די הײַזער ווערען דורכגעפיהרט די קאַנאַליזאַציע - אַרבײַטען, און נאָכגעפאָלגט וועלען אַנגעוועזענע וועהרען שטראָפען.

—0—

א קינד אין א צעבער קאָכעדיג וואַסער

(§) אין דאָרף בעכניק איז די 2-יעהריגע פעלא סאַמקעוויטש אַרײַנגעפאַלען אין א צעבער זודיג וואַסער. אין א האָפּנוגנסלאָזען צושטאַנד האָט די אַלאַרמירטע פאָגאָטאָוויע דאָס קינד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל "אננא מאַריא".

אַכטונג, געעהרטע קונדשאַפט!

צוליב׳ן הערשענדען קריזיס האָב איך פערקלענערט די פּרײַזען

פון אַלעאַרט

קאָסמעטיק פּערפומען, זייפען, פודערן, קעלנישע בלומען-וואַסערן

אַלערלײַ קרעמען

בעזוכט מײַן פּערפומעריע און איהר וועט זיך דערין איבערצײַגען

מיט אכטונג

I. DRUKIER פּערפומעריע

Łódź, Zawadzka 11, tel. 75-92

אַכטונג ה״ה פריזיערס! בלומען-וואַסערן נאָר 3.20 א קילא ראַזיר-זייף „פּיקסין״ 7.50 א קילא

אַלערלײַ שטאָהל-וואַרען און פּלאַטין.

בעמערקונג: פאַר ענגראָסיסטען—ראַבאַט!

יודישער פאַבריקס-דירעקטאָר זיך פערגיפטעט פון גאַז

זײַן לאַגע איז אַן׳ערנסטע

(§) נעכטען נאַכמיטאָג איז די „ניבע הילף״ אַלאַרמירט געוואָרען צוליב א אונגליקס-פאַל אין דער וואוינונג פון ה׳ בער׳ל סענדראָווסקי (זאַוואַדזקא 24). דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר האָט פעסט געשטעלט, אז ה׳ סענדראָווסקי האָט גע-לוטען פון א שווערער גאַז-פערגיפטונג. נאָכ׳ן אָנווענדען ענערגישע רעטונגס-מיטלען איז געלונגען צוריק צו ברענגען דעם פערגיפטעטען צום בעוואוסטזײַן.

אָבער אײַדער די פּאָגאָטאָוויע האָט בעוויזען צוריקצוקומען אין דער רעמיזע, איז זי ווידער אַרויסגערופען געוואָרען צו דעם אײַגענעם ה׳ סענדראָווסקי, וועמענס לאַגע עס איז געוואָרען קאַטאַסטראָפאַל. צוליב דעם איז סענדראָווסקי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

די פּאָליציאַישע אויספאָרשונג אַרום דעם אונגליקס-פאַל האָט פעסטגעשטעלט אז נעכטען פריה איז געקומען צו ה׳ סענדראָווסקי צו-גאַסט זײַן קרובה מינא מושינסקא פון פּיעטרקאָוו. דירעקט פון דער באַהן איז מושינסקא אוועק אין בראַפּעסאָרסקי׳ס פאַבריק אויף פּאָמאָרסקא 98, וואו סענדראָווסקי אַרבײַט, דערווײַטערט זיך, אז סענדראָווסקי איז אומגאַנצען גישט געקומען צו דער אַרבײַט, און זי איז א בעאונרוהיגטע געפאָהרען צו איהם אין דער וואוינונג אַרײַן. די מיר איז אָבער געווען פערמאַכט אזוי, אז איהר קלאַפּען איז געווען אומזיסט. וועהענדיג, אז מ׳עפענט איהר גישט, האָט מושינסקא אַרײַנגעקוקט דורכ׳ן פענסטער און שטוב אַרײַן (ה׳ סענדראָווסקי׳ס דירה געפינט זיך אין פּאַרטער) דאָס בילד, וואָס זי האָט בעמערקט אין שטוב האָט אויף איהר אזוי שווער געווירקט, אז זי האָט געמאַכט א געוואַלד. בינו-לבינו האָט זי אויסגעהאַקט א שויב, און איז אַרײַנגעקראָכען אין שטוב. סענדראָווסקי איז געלעגען אויפ׳ן בעט אָהן סימנים פון לעבען. ער איז געווען האַלב-אַנגעטאָן. אין שטוב האָט זיך גע-שפּירט דער איבעלדיגער ריח פון גאַז.

די שכנים האָבען איבערגעגעבען, אז סענדראָווסקי׳ס פרוי געפינט זיך אין וואַרשא אויף קוראַציע. דינסטאָג אָוונד איז סענדראָווסקי אהיימגעקומען אין א זעהר היימערער שטימונג. ביז 11 אָוונד איז ער געזעסען צוזאַמען מיט זײַן קוזין. מחמת אומפאַרזיכטיגקײַט האָט ער, ווײַזט אויס, פערגעסען צו פערדרעהען די גאַז-לאָמפּ, צוליב וואָס ער איז שווער פערגיפטעט געוואָרען. זײַן לאַגע איז אַן׳ערנסטע.

—=—

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש — 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן

פאַר׳ן אָפּפאָהרען נאָך ווין

נאָר איינ׳גע פאָרשטעלונגען פון די בעליבטע אַרטיסטען

וויערא קאַניעווסקא

פּאַול ברייטמאַן

פרײַטאָג, ד. 20-טען שבת, ד. 21-טען זונטאָג, ד. 22-טען 9 אָוונד.

דאָס חזנ׳דל

מיט געזאַנג און טענץ אין 3 אַקטען פון שטיינבערג

הויפּט-ראָל חזנ׳דל — וויערא קאַניעווסקא, דוד — פּ. ברייטמאַן.

שבת, דעם 21-טען 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרײַזען.

דאָס פענסיאָן מיידעל

8 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. ראָל לילי—קאַניעווסקא, אַרנשטיין—ברייטמאַן.

מאָנטאָג, ד. 28-טען סעפּטעמבער 9 אָוונד צו פּאָפּולערע פּרײַזען.

דאָס חופּה קלייד

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג. הויפּט-ראָלען לילי—קאַניעווסקא, סאָלאָמאָן—ברייטמאַן.

עס נעמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

לעזט און אבאָנירט דאָס „לאדזשער טאַגעבלאַט"

אפרים טשיזשיק, דער געפאַלענער העלד פון חולדה

פון ס. י.

אפרים משוזשוק און געפאַלען אין חולדה, — און ווידער האָט די משוזשוק-פאַמיליע געבראַכט א קרבן פאַר אונזער לאַנד. שרה איז געפאַלען מיט טרומפעלדאָר׳ן אין תל-חי, און איצט האָט אפרים אָפּגעגעבען זײַן לעבען; און לויט די בעריכטען און די צײַטונגען, האָט ער זײַן לעבען פערקויפט זעהר טײַער. עס ווערט בעריכטעט, אז פון די אַראַבער, וועלכע זענען בעפאַלען די קאָלאָניע חולדה, זענען פערציג געפאַלען און נאָר איין יוד איז דער׳הרג׳עט געוואָרען. — דאָס איז געווען אפרים משוזשיק.

פאַר אונז, די, וואָס קענען איהם און די פאַמיליע, זענען קיין פּרטים גישט וויכטיג. דאָס בילד איז פולקאָם. די משוזשיק׳ס האָבען זיך פון תמיד אָן מקריב געווען פאַר דער ווידער-אויפבוי-אונג פון פּאַלעסטינע, נאָר שרה און אפרים זענען געפאַלען אויף זייערע פּאָסטענס. די משוזשוק-פאַמיליע האָט פאַר דעם לעצטען צעהנדליגע יאָהר אַריבערגעטראָגען אזוי פיל מאַטערנישען און צרות און די פּיאָנערען-טעג פון אונזער לאַנד, אז נאָר אין אזא פאַמיליע, וואו מען האָט פון תמיד אָן געלערנט אָפּצוגעבען אַלץ, וואָס איז נאָר אין זייער כח, פאַר׳ן לאַנד, האָבען גע-קאָנט אויסוואַקסען אזעלכע העלדען, ווי שרה און אפרים.

עס איז געווען און מלחמה, אינ׳ם עמק, וואו אפרים האָט זיך צום ערשטען מאָל דערוואוסט וועגען דער געפאָהר פון אַן׳אַראַבישען איבערפאַל און ווי אזוי מען דאַרף זיך פון דעם אָפּהיטען. דער פאָטער פון די משוזשוק׳ס האָט זיך בעזעצט אין דער קאָלאָניע מיט 10 יאָהר צוריק, און די קינדער זענען אויס-געוואַקסען אונטער דער שטענדיגער גע-פאָהר פון בערואינישען איבערפאַל.

אפרים האָט פערנומען דעם פּלאַץ פון שומר אין דער קאָלאָניע, אָבער מיט דער צײַט האָט ער ליב געקריגען דאָס לאַנד און ער האָט זיך אויסגעלערנט צו בעאַרבײַטען איהר און ווי אַרומצוגעהן אַרום די אַרענדזשעס און אַרום זײַן פאָטער׳ס פאַרם. ער האָט ליב געהאַט אַלע לעבעדיגע ברואים און האָט אַרויסגעווי-זען א חשק אַרומצוגעהן אַרום די שאָף. דאָס ערשטע מאָל האָב איך אפרים׳ען געטראָפען אין דער וועטערינאַרער סטאַנציע, וואו ער האָט געקויפט פערד פאַר דער נײַער קאָלאָניע אין נהלל. חנה משוזשוק איז געקומען מיט מיר אין דעם עמק אין נאָוועמבער, 1921. דאָס לאַנד איז נישט געווען רוהיג, דער חויך פון די אומרוהען פון פרוהערדיגען יאָהר האָט זיך נאָך געשפּירט אין דער לופטען. מיר זענען געקומען אין נהלל בעשוצט און מיר האָבען געוואַרט א לאַנגע צײַט אויף אפרים׳ען. חנה איז געווען זעהר נערוועז צו זעהן איהר ברודער, אָבער צום סוף זענען מיר געווען גע-צוואונגען צו געהן אין מגדל, וואו עס איז געווען אונזער ציל. די זון האָט זיך שוין געהאַלטען אין זעצען און האָט אָנ-געפּוהלט דעם עמק מיט א מילדען ליכט, מען האָט געקאָנט זעהען פאַר מײַלען און מײַלען אַרום. די מייל-אײַזלען האָ-בען לאַנגזאַם געשפּאַנט מיט אונזער וואָגען איבער דעם ווײַטען וועג. דער שומר איז נערוועז און פאָראויס גוט בעוואָפנעט. פּלוצלונג האָט זיך בעוויזען א רײַטער. אין דער ליכט פון דער פאַר-געהענדיגער זון האָט ער אויסגעקוקט גרויס, מאַיעסטעטיש. דער שטויב איז געווען ווי א וואָלקען אַרום איהם. פון א קליין פּינטעלע איז ער אויסגעוואַק-סען אַלץ גרעסער און גרעסער. „מיר ווערען פערפאַלגט, בערואינער״, האָב איך זיך געטראַכט. מיר האָבען שוין געזעהן אין דער קלאָרער לופט דעם פערוויקעלטען קאָפּ פון אַן׳אַראַבער; דער רײַטער האָט געזוכט צו פערשטעלען אונז דעם וועג. פּלוצלונג איז חנה אַראָפּגעשפּרונגען פון וואָגען און איז געלאָפען פאַראויס, און דאָ דערנעהנ-מערט זיך דער רײַטער אַלץ מעהר און מעהר אויף זײַן אַראַבישען פערד. מיט א זעלטענער געניטקײַט האָט ער אײַנ-געהאַלטען דעם לויפענדען פערד, איז אַראָפּגעשפּרונגען און האָט אַרומגע-כאַפּט און זײַנע אָרעמס חנה׳ן. דאָס האָבען זיך ברודער און שוועסטער בע-געגענט.

אפרים איז דאַן אַלט געווען אַרום 17 יאָהר. ער איז געווען הויך, ברײַט-פּלײַציג, גלײַך, פול מיט קראַפט. זײַנע אויגען טיפען געזעצט און ערנסט. ער האָט געקוקט שמײַכלג. דאָס איז געווען א שעהן בחור׳ל. פיהרענדיג זײַן קליי-נעם אַראַבישען פערדעל איז ער געווען די פערקערפּערונג פון דעם חלוץ, וואָס איז געקומען ערפּאָבערן דאָס לאַנד.

צו יענער צײַט איז ער שוין געווען בעקאַנט און דעם עמק פאַר זײַן ווייסען וועגען פערד און פאַר זײַן געניטקײַט און אַרומגעהן אַרום בהמות.

איינמאָל, אָהן אָנשטעל, האָט זיך אויסגעוויזען דער לעבען פון דעם דאָ-זיגען מיטגליד פון דער משוזשיק-פאַ-מיליע. די אַנדערע זענען געווען מעהר בעקאַנט און מעהר אַקטיוו און אַלע צווישען פון דער ארץ ישראל׳דיגער אַר-בײַט.

אפרים איז מעהר גישטאַ, אָבער די משוזשוק-פאַמיליע פערגעהט זײַן פּלאַץ און דעם לעבען פון לאַנד, ווײַל שטאַרק האָט זיך פערשפּרייט די דאָזיגע פאַ-מיליע איבער׳ן לאַנד. א שוועסטער און מתולה, וועמעס א מאַכטער, העמאַנא, און אַקטיוו און דער מיידעלשער אָפּ-טײַלונג פון די סקויטען און תל אביב, וואו זי לערנט, חיה איז און כרנת, אין-בײַמענדונג אויף איהר קלײַנער פאַרם, האַרעוועגדיג הוהנער, אַרומגעהענדיג אַרום די קוה, און זי האָט געבוירען א קינדער און א מוסיקאַנישען האָס-פּיטאַל, ווײַל קיין יודישער איז נישט גע-ווען און דער גאַנצער געגנד. און יעקב און און דער הוים, מיט פאָטער, אַכטונג געבענדיג אויף די אָראַנזשעס.

—0—

לעזט און אבאָנירט — דאָס — „לאדזשער טאַגעבלאַט"

„א שאד, וואס מ'האט מיך נישט פער'משפט צום טויט"

אזוי האט לאניובא אויפגענומען דעם אורטייל פון אפעלאציע־געריכט.

(§) מיר האבען געמעלדעט שוין מיט־געטיילט וועגען אורטייל פון ווארשאווער אפעלאציע־געריכט איבער דעם גרויזא־מען מערדער לאניובא, וועלכער איז פערמשפט געווארען אויף לעבענס־לאנגע תפיסה. דער אורטייל וועט לאניובא'ן ערשט אין די נאהענטסטע טעג פארגע־לייענט ווערען דורכ'ן פראקוראר. אינ־דעםטוועגען האט לאניובא זיך שוין דער־וויסט זיין גורל. זעלטען האט א מערדע־ וועלטער אזוי שוין מודיע געווען זיין אורטייל. דער מערדער האט זיך גאר נישט אויפגערעגט מיט דער מיט־טיילונג... „א שאד, וואס מ'האט מיך נים פער'משפט אויף טויט־שטראף; דאס וואלט מיר פילפאך בעסער געווען און דער די רעשט פון מיין לעבען צו פער־ברענגען צווישען אט די מויערן". — האט לאניובא געענטפערט, הערענדיג דעם אורטייל.

נאכדעם, ווי לאניובא האט זיך דער־וויסט וועגען זיין גורל, האט זיך אין זיין אויפפיהרונג גארנישט געענדערט. ער איז געווען רוהיג און לאנג געלייענט א בוך.

לאניובא וועט איבערגעפיהרט ווערען אין דער שעראדזער אדער קיעלצער תפיסה.

מעקלער פון דירות פער'משפט אויף 6 חדשים תפיסה

ער האט אויסגענארט געלד ביי א לאקאטאר און איהם נים געגעבן קיין דירה

(§) פאר'ן לאדזער קרייז־געריכט איז דינסטאג געשטאנען א געוויסער שיע גאלדבערג, וועלכער איז אנגעקלאגט גע־ווארען אין אויסנארען 2000 זל. ביי דער קריסטליכער פרוי סאבאלעווסקא.

סאבאלעווסקא האט געטענה'ט, אז גאלדבערג האט זיך איהר פארגעשטעלט אלס מעקלער פון דירות און אזוי ווי זי האט בעדארפט דינגען א געוועלב האט זי איהם געגעבען 2 טויזענד זל האנד־געלד אויף אזא געוועלב. גאלדבערג האט אבער צוגענומען דאס געלד און שפע־טער האט ער זיך שוין פאר איהר מעהר נישט געוויזען.

פאר'ן געריכט האט זיך גאלדבערג מודה געווען, אז ער האט טאקע פון איהר גענומען 2 טויזענד זל, אבער נאר בתורת הלואה. דאס געריכט האט איהם פער־משפט אויף 6 חדשים תפיסה.

סטאטיסטיק פון דער שטאטישער פאגאטאוויע.

(§) די סטאטיסטיק פון דער שטא־טישער פאגאטאוויע פאר'ן חודש אוי־גוסט שטעלט זיך פאר אזוי:

און משך פון גאנצען חודש איז די „גוטע הילף" ארויסגערופען געווארען צו 705 פאלען, דערפון זענען 75 פער־זאן אפגעפיהרט געווארען אין די שפי־טאלען. פון דער הילף האבען גענאסען 271 פרויען, 319 מענער און קינדער ביז 15 יאהר — 69.

פון די אלע פאלען האט די פאגאטא־וויע פערצייכענט 284 אויסערליכע בע־שעדיגונגען, 46 פאלען פון פערגיפטונג, 7 שגעון־אנפאלען, 258 אומגליקען פון אראפפאלען, 38 פאלען פון איבערפאה־רען, 26 זעלבסטמארדען א. אז. וו.

לאנדאו, נעגב און די א"י־געשעהענישען

די ציונ. ארבייטער־פארטיי „התאחדות" ארדענט איין דעם שבת אין אייגענעם לאקאל שיענקעוויטשא 3־5 א בעריכטס־פערזאמלונג פון די לעצטע אקציאנס־קאמיטעט־זיצונג אין לאנדאן אויף דער טעמא: „נעגב, לאנדאו, און די לעצטע א"י־געשעהענישען". רעפערירען וועט ה' **דר. אריה טארטאקאווער, מיטגליד פון אקציאנס־קאמיטעט פון דער אלוועלטלי־כער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון אדמיניסטראציאנס ראט פאר דער יודי־שער אגענץ. דער רעפעראט האט ארויס־גערופען א גרויסע פאראינטערעסירונג אין אלע יודישע קרייזען.**

פערוואונדעט ביי דער ארבייט

(§) אויפ'ן פעלד ביי ליסנער'ס גאס, איז בעת דער ארבייט אומגעפאלען א גרויסע אייזערנע טרוקען־ראהם, וועלכע האט מיט דער גאנצער שווערקייט צו־געקוועטשט דעם 47־יעהריגען ארבייטער פראנטישעק אלטשאק. ביים ארבייטער איז צושמעטערט געווארען דער ברוסט־קאסטען און די הענט און פיס זענען צו־בראכען געווארען. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט און פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

נאכט־דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט: וואלימשוצקי נאפיורקאווסקי 27, דאניעלעצקי פעטריקאווער 127, אולי־נוצקי און צימער וואלטשאנסקא 37, לינזנעבער פריהוויטס־פלאץ 2, הארט־מאן כלינארסקי 1, קאהאנע אלעקסאנ־דערער 80.

די אקציע לטובת די געליטענע אין א"י

היינטיגע בעריכט־פערזאמלונג

היינט 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער יודישער קהלה (פל. וואלנאשטשי 6) א בעריכטס־פערזאמ־לונג פון דער אקציע לטובת די געליטע־נע אין ארץ ישראל. צו דער פערזאמלונג זענען געווארען איינגעלאדען אלע פער־זאנען, וועלכע בעטייליגען זיך אין דער אקציע. דער הילפס־קאמיטעט האט זיך אויך געווענדעט מיט א אויפפאדערונג צו אלע זאמלער, וועלכע האבען ביי זיך געזאמעלטע געלדער, אריינצוטראגען דאס געלד אין די קאסע פון קאמיטעט.

פון יוגענד־הילפס־קאמיטעט

דער יוגענד הילפס־קאמיטעט, וועל־כער גרופירט ארום זיך אלע נאציאנא־לע יוגענד־ארגאניזאציעס, פיהרט א גאנץ ענערגישע טעטיגקייט, און דער זאמלונג בעטייליגען זיך די מיטגלידער פון די יוגענד־ארגאניזאציעס, וועלכע בעזוכען די יודישע בעפעלקערונג מיט ספעציעלע ליסטען און לעגיטימאציעס, געהענדיג פון הויז צו הויז און פון שטוב צו שטוב. די געזאמעלטע געלדער ווע־רען יעדען טאג אריינגעטראגען אין סעקרעטאריאט פון יוגענד־קאמיטעט, וועלכער געפינט זיך אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניא־נא 4) דער יוגענד־קאמיטעט האט נאך אמאל אויפגעפאדערט אלע יוגענד־ארגא־ניזאציעס צו שטעלען צו דער דיספא־זיציע פון דער אקציע אלע מיטגלידער אהן אויסנאהם, וועלכע דארפען זיך ווענדען אין סעקרעטאריאט.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט"

וואהנזיניגער טאטע לויפט איבער דער גאס מיט זיין שוידערליך־אומגעבראכט בן־יחיד'ל

שוידערליכע סצענעס אין באלוט.

(נ) און שייכות מיט'ן שוידערליכען טויט פון דעם 7־יעהריגען חדר־יונגעל פנחס'ל רוימאן פון זגערזשער 58, ווע־גען וואס מיר שוין געמעלדעט געשריבען, דערוויסען מיר זיך נאך פאלגענדע פרטים:

א האלבע שעה פאר'ן צוריקגעהן אין חדר אריין, האט דאס קינד אנגעוואוירען דעם חשק ארויסצוגעהן אין גאס, גלייך עס וואלט פארגעפיהלט דאס שרעקליכע אומגליק. די מוטער האט דעם קינד שטארק געבעטען צו געהן אין חדר און צוגעזאגט דערפאר צו קויפען זיסקייטען.

פנחס'ל איז געווען דאס איינציגע לע־בען־געבליבענע קינד ביי דער פאמיליע רוימאן. אלע פריהערדיגע קינדער פון דער פאמיליע האבען זיך נישט געלא־זט. דערוויבער איז פנחס'ל געווען אפ־געצוטערט ביי טאטע־מאמע, איז גע־גאנגען אנגעטאן אין ווייסען און טאטע־מאמע האבען זיך אין איהם געשפיגעלט.

ווען צו די עלטערן איז דערגאנגען די ידיעה וועגען גרוילענדען אומגליק, האט דער פאטער פון זיך געריסען די האר פון קאפ און געכאפט דאס צו־קוועטשטע טויטע קערפערל מיט די ארויסהענגענדע געדערים אויף די הענט און א וואהנזיניגער דערמיט געלאפען אין דער ריכטונג פון לאגעווניצקא גאס, צו דער קראנקען־קאסע. אז די מענשען האבען איהם אפגעהאלטען דערפון, שרייענדיג, אז דאס קינד איז טויט, האט דער פערצווייפעלטער פאטער מיט דעם צו־ריסענעם קינד אויף די הענט גענומען לויפען צוריק, און דער ריכטונג פון דער זגערזשער גאס. און מיטען וועג האט ער זיך ווידער צוריקגעקעהרט מיט'ן בלו־טיגען טויטען קערפערל אויף די הענט און איז ווידער געלאפען דערמיט אי־בער דער דאלנא גאס.

די הונדערטער מענשען, יודען און קריסטען, וואס האבען בייגעוואוינט דאס הארצרייסענדע בילד פון וואהנזיניג־פערצווייפעלטען פאטער מיט'ן צומורש־טעטען טויטען קינד אויף די הענט — האבען געוויינט און געשלוכצט.

קוים מיט צרות איז געלונגען דעם פאטער מיט דער פערצווייפעלטער מו־טער ארויפצוזעצן אויף א דראשקע צו־זאמען מיט זייער טראגיש־אומגעקומע־נעם בן־יחיד'ל.

דאס גאנצע יודישע באלוט איז שטארק איבערגענומען פון דער רוהרענדער טרא־געדיע, וועגען וועלכער מען הערט נישט אויף צו רעדען אויף שריט און טריט.

מ'גיט איבער, אז דער קצב, וועל־כער האט געפיהרט דעם פליישוואגען, וואס האט איבערגעפאהרען דאס איינ־ציגע אפגעצוטערטע קינד פון די רוי־מאנ'ס האט, נאכ'ן איבערפאהרען דאס יונגע נפש'ל, עס ארויסגענומען פון אונ־טער די רעדער מיט א צושפריצטען גע־הירען און ארויסהענגענדע איינגעווייד אליין עס אריינגעטראגען אין טויער פון דאלנא 12 און, איז פאמעליך אפגע־פאהרען. בעת מעשה האט ער געקרינגען א פאר שטארקע קלעפ פון די מענשען, וועלכע האבען ביינגעוואוינט דאס גע־שעהעניש. פון דעם קצב האט זיך גע־הערט א ריח פון בראנפען. עס איז דע־רינבער א סברה, אז ער איז געווען שכור, ווען ער איז געפאהרען פון שעכט־הויז מיט'ן פלייש.

די מוטער פון דעם שוידערליך־אומ־געקומענעם קינד איז אזוי פערצווייפעלט פון דעם אומגליק, אז זי האט שוין גע־מאכט איינינע פרובען צו בעגעהן זעלבסטמארד דורך אראפווארפען זיך פון פענסטער. מענשען גיבען דעריבער אויף איהר אכטונג כדי זי אפצוהאלטען זי פון דעם פאטאלען שריט.

וועקסלען אויף 100 מיליאן זל.

ווערען יעדען חודש פראטעסטירט אין לאדז

א פאר טשיקאווע ציפערן וועגן ווירטשאפטליכען קריזיס

די נאר וואס פערעפענטליכטע ציפערן וועגען די וועקסעל־פראטעסטען פון גאנץ פוילען פאר'ן חודש יולי בעווייזען, אז און משך פון די ערשטע 7 חדשים פון לויפענדען יאהר זענען פראטעסטירט גע־ווארען וועקסלען אויף א סומע פון 669,754 מיליאן זל.

אנאליזירענדיג די סומע פון די פרא־טעסטירטע וועקסלען פאר די בעזונדערע חדשים, איז צו זעהן, אז אין יאנואר ד. י. זענען פראטעסטירט געווארען וועקסלען אויף א סומע פון 76,787 מילי־יאן זל, און אפריל 100,054 מיליאן זל. און יולי 116,763 מיליאן זל.

דער איבערברוך אין דער פראטעסטען־וואקלאנאליע איז אריינגעטרעטען אין יולי.

און דורכשניט ווערט יעדען חודש אין פוילען פראטעסטירט, לויט דער סטאטיסטיק 100 מיליאן זל., בעת אין גאנצען לאנד ווערט חודש'ליך אויס־געשטעלט וועקסלען אויף 1 מיליארד זל. דערפון איז אלזא צו זעהן, אז 10 פרא־צענט פון דעם גאנצען וועקסעל־סכום ווערט נישט בעצאהלט.

זייט מען האט אין פוילען איינגע־פיהרט א סטאטיסטיק פון פראטעסטיר־טע וועקסלען, ד. ה. פון יולי 1928 ביז היינט, זענען אין פוילען פראטעסטירט געווארען אין 1928 וועקסלען פאר 332 מיליאן זל., אין 1928 (ביז אויגוסט) פאר 669 מיליאן זל.

די סטאטיסטיק פון די אופאדלאש־טשען אין פוילען בעווייזט, אז אין 1927 זענען געשטעלט געווארען אונטער או־פאדלאשטש 204 פירמען, אין 1928 — 228 פירמעס, די צאהל אופאדלאשטשען פערגרעסערט זיך כסדר. די ערשטע העלפט פון 1929 האט געבראכט או־פאדלאשטשען אויף 87 פראצענט מעהר ווי אין דער ערשטער העלפט פון 1927.

אין לויפענדען יאהר זענען געשטעלט געווארען אונטער „אופאדלאשטש" 52 אינדוסטריע־פירמעס און 132 האנדעלס אונטערנעמונגען. היינטיגעס יאהר האט קיין איינציגע קרעדיט־אינסטיטוציע נים באנקראטירט.

צום פארפאסטען האט די מגפה פון או־פאדלאשטשען געטראפען, און פערגלייך מיט'ן פאריגען יאהר, קאאפעראטיווען.

אין לויפענדען יאהר זענען 9 אקציען־געזעלשאפטען געשטעלט געווארען אונ־טער אופאדלאשטש און 17 געזעלשאפ־טען מיט בעגרענעצטער האפטונג.

דער געהיימניספולער דאקטאר

שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט.

בעארבייט ספעצ. פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט" פון י. פיערמאן.

(35־טע פארטזעצונג)

— א דאנק. איך פערלאז מיך אויף דעם קאלעגע.

אנ'אויפגערעגטער איז מארקוזע זיך איבערגעגאנגען אין צימער. ווי אזוי איז עס מעגליך, אז דער פראקוראר, וואס האט זיך געמעלדעט פאר א ווייניגער נאך געפינען אין מונכען, זאל מען שוין האלב אכט און זעלבען טאג האבען געזעהען אין קאנסטאנץ? האט זיך נישט געארג אמאל טועה געווען?

מארקוזע האט זיך פערקליידעט אלס פאליציאנט און אוועק אויף דער אמאנדע־גאס, וואו עס האט געוואוינט ווענק. ער האט אנגעקלינגען אין דער טיר. עס האט איהם געעפענט דער בעדינער.

— איז דער הער פראקוראר אין דער היים?

— ניין, ער איז אוועקגעפאהרען. ביטע, גיט דעם בריף.

— מען האט מיר בעפוילען פערזענליך איבערצוגעבען...

ווען קומט ער?

— איך ווייס נישט.

— איז ער אוועקגעפאהרען אויף לאנג, אדער צי וועל איך נאכמיטאג קאנען איהם איבערגעבען דעם בריף?

— דער הער פראקוראר האט וועגען דעם נישט געזאגט.

— א, אזוי? נו, קאן איך מיך פערלאזען אויף אייך, — האט דער פאליציאנט געענטפערט — גיט אפ דעם בריף, אזוי ווי איך.

— נאטירליך!

דער בעדינער האט איבערגעלייענט די אדרעס:

„צום הער פראקוראר ד"ר מילער."

— דאס איז א טעות. דא וואוינט פראקוראר פאן ווענק.

— א, צום טייוועל! מען האט מיר, זעה איך, אויפגעגע־בען א פאלשע אדרעס. פחינם געגאנגען... אפשר ווייסט איהר, וואו עס וואוינט דער פראקוראר מילער?

— ניין, איך ווייס נישט.

— שלעכט! מען מוז מארשירען צוריק. אדיע!

דער פלומר'שטער פאליציאנט איז אוועקגעגאנגען, אבער דאס, וואס ער האט געוואלט געוואויר ווערען, האט ער זיך דערוואוסט.

אויפ'ן וועג איז איהם איינגעפאלען:

— נאטירליך, ער איז געפאהרען מיט אנ'עראפלאן! א, איך ווייס אפילו פארוואס...

א סעקונדע איז איהם געווארען פינסטער אין די אויגען. די ענטפלעקונג האט איהם אויפגערודערט. צום ערשטען מאל האט ער אפגעשאצט דעם כח פון געגנער. דאס דאזיגע מיטעל האט ער נאך נישט בענוצט געגען איהם. געארג האט נאך נישט בעזייטיגט די בעפרייטע קאנטרבאנדיסטען. די לאגע, — האט מארקוזע געטראכט, — איז געווארען געפעהרליך דער־מיט, וואס א סך אגענטען, וואס ווערבירען פרייוויליגע אין פרעמדען־לעגיאן, זענען דעמאסקירט און אריינגעווארפען גע־ווארען אין דער תפיסה.

„אויב ווענק וועט לאזען ארעסטירען דאס גאנצע גע־זינדעל, וועלען זיי אזוי אנפאלען, אז די כוואליע פון זיי קאן דערגעהן אמאל אויך צו מיר. צום ערשטען מאל פיהל איך זיך נישט זיכער... פארוואס האט געארג איהם געלאזט רוהיג אדורכגעהן, אויב ער האט נאר אפילו געמיינט, אז דאס איז דער פראקוראר? זאל דער טייוועל נעמען די מענשליכע בעהאנדלונג, וואס מיר האבען אנגעווענדעט צו איהם, ווען מיר האבען איהם ארויסגעווארפען פון נאז־אויטא און שלעפן היים!... מיין לעבען שטעל איך איין. און איהם מוז איך ענדגילטיג אראפרוימען!

איך מוז זיך צוגרייטען צו ענטלויפען. איך וועל ענטקו־מען דורך דער שווייצארישער גרענעץ, אויב איך וועל ביז אכט א זייגער נישט זיין זיכער, אז געארג איז נישט ארעסטירט געווארען.

וואו האט איהם געארג געזעהען? ווען איך וואלט עס גע־קאנט וויסען! אלץ איז אפהענגיג פון דעם!

אונגעדולד, דו פרעסט מיך אויף! איך האב הויז פון האס צו דעם אויסוואורף ווענק! ער שטעהט מיר און מיין וועג צום פערשטענדניס עיטאפאמאר!

מארקוזע איז אהיימגעגאנגען. ער האט אונטער'ן ארעם געהאט א פאקעט. אויף יעדען פאל! אויב זיין וואוינונג זאל זיך שוין בסוד האבען געפינען ארומגערינגעלט פון פאליציי, וואלט ער אליין געווען א פאליציאנט, וואס איז געקומען עפעס אפגעבען. אין פאקעט האבען זיך געפינען ציגארען. אבער די וואוינונג האט ער געטראפען א לעריגע, ארום און ארום האט מען נישט בעמערקט קיין שום פערדעכטיגעס.

דעם אווענד האט שוין מארקוזע נישט פערלאזט דאס הויז. עס איז געווען בעסער און זיכערער, ארויסצוקוקען פון פענסטער, ווער עס קומט צו איהם, ווי ערלויבען. אז בעת ער וועט זיך נישט געפינען, זאל זיך עמיצער אריינרייסען אין דער וואוינונג דורכ'ן פענסטער און דא ווארטען אויף איהם. ער איז איבערגעגאנגען גרייט אויף אלץ.

ער האט פערברענגט דעם אווענד איבעררעכענענדיג זיין פערמעגען. צו דער סומע, וואס ער האט געפלאנט מיטצו־נעמען, האט לויט זיין רעכענונג נאך געפעהלט א האלב יאהר ארבייט אין דייטשלאנד. דא האט ער שוין געקענט דאס גע־ביט. ערגיץ אנדערשוואו וואלט געמוזט אוועקגעהן מינדעס־טענס א יאהר, ער זאל אנהויבען זיין טעטיגקייט. זיין שפראך־קענטניש איז געווען צוגעפאסט בלויז צו די אנגלא־זאקסישע לענדער.

— א האלב יאהר! — האט ער זיך איינגעקריצט אין מוח און אין בלוט.

— איך וועל דא בלייבען — האט ער הויך אויסגערופען אין איינזאמען צימער, און עס האט זיך איהם געדאכט, ווי ער הערט אין צימער א קלאפ פון א האמער אין אייזען — אזוי שארף איז געווען די עקשנות, מיט וועלכער ער האט ארויסגערעדט דעם בעשלוס.

צומארגענס אינדערפרוה א זייגער האלב אכט האט מען איהם אין איילעניש גערופען צום טעלעפאן פון קאנסטאנץ.

— דא איז דאקטאר דרוננער. הער קאלעגע, איך האב זיך געמוזט טועה זיין. עס איז נישטא קיין ספק. איך האב אלץ געלאזט אין בעוועגונג. די אנדערע פאציענטען זענען גרויס און וועג אריין.

— א שאד, קאלעגע! טעלעפאנירט נאכאמאל אוועקצייט!

— דאס איז א הונד! — האט מארקוזע ארויסגעשטיקט דורך די ציין, ווארפענדיג דעם דאזיגען אויסרוף דורכ'ן פענס־טער אין דער שטאט אריין, אין וועלכער ער האט געמוזט לע־בען צוזאמען מיט ווענק'ן.

— הנם דו האסט מיר בלויז אויף איין האלבער שעה צוגענומען די זיכערקייט, וועל איך דיך סוף כל סוף אנפאקען! דאס ערשטע מאל האט זיך מיר נישט איינגעגעבען, צוליב א צופאל! דאס צווייטע מאל וועל איך, מארקוזע, זיך פערגע־סען מיט דיר!

מארקוזע האט פערלאזט דאס הויז און צו פוס אוועק אין צענטער פון דער שטאט. אין עפעס א מאדערנעם האטעל האט ער געפרעגט אויף דעם הער גענעראל־דירעקטאר הונגער בוהלער.

— יא, ער וואוינט דא. צימער 115.

בעת מארקוזע איז אריין אין צימער, איז עס געוועזן לעריג.

— שפערן! — האט ער שטיל א רוף געטון.

עס האט זיך געעפענט די טיר פון דער שאנק אין עס האט זיך בעוויזען שפערן.

— ווענק, דאכט זיך, איז נעהן אין קאנסטאנץ. עס האט מיר טעלעפאנירט נעאו... האב עס אין זין! וואס מאכט די קאראזא אין געפענגניש?

— עס וואלט געווען גוט, מען זאל זי איבערגעבען אונ־טער דער אויפזיכט פון דער אפרוימונגס־קאמיסיע. א טויט מויל איז זיכערער...

— ניין! איך האב שוין געזאגט! איהר לעבעריג מויל איז מיר זיכערער, ווי איבעריגע טויטע מיילער! — האט מאר־קוזע שטרענג געענטפערט.

— אויף יעדען פאל האב איך געשלאסען קאנטאקט מיט'ן וועכטער פון דער תפיסה.

— צו וואס?

(דאס ווייטערע קומט)

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

פון דינסטאג, ד. 17-טען ביז מאנטאג, ד. 23. סעפטעמבער 1929 אייגשליסליך בעצויבערנדער קארנאוואל אין ניצע.
די אויסשטאטונג שטייגט איבער. אלץ- וואס איז ביז איצט געזעהען געווארען.
אויסערגעוועהנליך אינטערעסאנטער סצענאריוש

„דער קארנאוואל-קעניג"

גרויסע פראכטיגע לעבענס-דראמע לויט'ן ווערק פון נ. סקאט א. נ. „דזשאקער"
אין די הויפט-ראלען:

Elga Brink, Gabriel Gabria.

דאס קומענדיגע פראגראם: „וואלגא, וואלגא"
מיט'ן אנטייל פון א רוסישען כאר.

איך וויל פרייזווערט פערקויפען
3 אויסגעצאהלטע פאליסען
פון דער פערזיכערונגס-געזעלשאפט
„ראסיא"
צו ערפאהרען אין ביורא „ארגוס", זאכאדניא 36.

יעהרליכער אווענד-קורס פאר וועבעריי
ביי דער אינדוסטריע - שולע פאמארסקא 46/48 — טעל. 63-80. —
די קאנצעלאריע נעמט אן איינשרייבונגען יעדען מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 7—9 א זייגער אווענד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאווארזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ לאמפ-עלעקטרישער היל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעטיג פון 8 א זייגער ביז 9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

לעטשניצע
17 זגיערסקא 17, טעל. 16-83
אלעריי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אווענד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע פאקען-שלעפען, קינסטליכע בירגזאג"ן-פעשטראלונגען אימפינגען געגען שקאר לאטינע.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od 17-go do 23-go września 1929 r.
dla dorosłych:
„DUSZE DZIECIĘCE OSKARŻAJĄ WAS"
Dramat współczesny.
Dla młodzieży:
„Quo Vadis"
Dramat osnuty na tle powieści
Henryka Sienkiewicza.

א צייטווייליגער קוויט
אויף ארויסצונעהמען א פאטענט איז פערלוירען געווארען. אנצובערענגען אין קאלי, חיים וואלפאוויטש, הינטע'ס הויז.
4314

א יונגערמאן
מיט גימנאזיאל-בילדונג זוכט אן'ענטשפרעכענדען פאסטען. אויס'ן פערלאנג ערשטקלאסיגע רעפערענצען און א גאראנטיע. שריפטליכע אדרעסען אבצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזשער טאגעבלאט" אונטער „ענערגישער"
4384

ווארנונג!
דערמיט ווארען איך דעם ס.-קאלעקטאר משה דונקעל, נארוטאוויטשא 31, מיר די זאך צו ערלעדיגען ביז 3 טעג. אין געגענפאל וועל איך זיין געצוואונגען זיך צו ווענדען צו דער דירעקציע פון דער פוילישער לאטעריע.
שלמה יצחק שראקאווסקי,
פעטריקאווער 174.
4317

די פעריונגערונג
וויענער פראפעסארען בעשטעטיגען מיר, דאס איך ברענג נייעס אויף דעם געביט פון שטימטעכניק. איך קאן ווייזען א טאן פון א קראפט פון 100 מענשען, הגם איך בין שוין 55 יאהר אלט. אויך בין איך געקומען אויף גרויסע געהיימנישען, נעמליך, דאס געזאנג האט א שייכות מיט דער געזונדהייט פון מענשען און מען קאן אויך א לענגער לעבען ערהייכען. די רעדאקציע בעשטעטיגט, דאס זי האט געזעהען די צייגנישען פון וויענער פראפעסארען. איך בין בערייט אויסצופרעגן שילער און זיי ווייזען מיין שטימע. אנמעלדונגען פון 2 ביז 4 נאכמיטאג ביי י. אייזענבערג,
זשעראמסקיעגא 15, פאר מ. ד.

2 pokoje z kuchnią,
przedpokój niedrogo do odstąpienia ulica Wólczańska 43, lewa oficyna, parter.
4318

ווארנונג!
איך פאדער אויף דעם ה' יש. סם. פון זאקאנטנא 30 ער זאל אין פערלויף פון דער היינטיגער וואך בעצאהלען דעם חוב, וואס עס קומט מיר ביי איהם פאר צייטונגען. אין געגענפאל וועל איך זיין געצוואונגען איהם צו פערעפענטליכען מיט'ן פולען נאמען אין דער פרעסע.
עקיבא גרינבוים
צייטונגס-פערשפרייטער.
1319

ראה האארע פון וואטעלין
צו פערקויפען
פאבריק „וואטפאנס" קאפערניקא 58.
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2.

א מעבלירט צימער
פאר א פאר-פאלק מיט א נייען יעהריג-קינד מיט א בעזונדערן איינגאנג ווערט געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמינ. פון „לאדזשער טאגעבלאט".

א שנײַדעריי
וואס האט אנ'אייגענע מאשין קאן קריגען אן ארבייטס-פלאץ אין צענטער שטאט, זיך איינצוזודיגען ביי גאלדשטיין וואסאדניא 86.

א קאלאניאל-געוועלב
מיט א שטוב און א קיך אין צענטרום פון שטאט צו פערקויפען. צו ערפאהרען שענקעוויטשא 18 № אין דער מלעטשארניע.
1277

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79.
וואו עס ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס קלאוולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, עדוואלאניעס, אלערליי ספראוועס קארנע און ציווילע וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי ספעציאליסט פון שותפות-אסטען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא פיעטריקאווער 17
רעכטסקאנסול.

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
פאר נאר 2.50 זל.
בעמערק.: ניי היטע די לעצטע נייהייטען אין פיינער ביליגער אויספערטיגונג 50 פראצ. ווי איבעראל.
„TOLA"

אכטונג „בית-לחם"
וואסאדניא 68/70.
מיר מאכען בעקאנט דאס די
קאנצעלאריע פון פעראיין
איז אפען טעגליך פון 10 פריה ביז 2 נאכמ. און פון 5 ביז 8 אווענד.
גלייכצייטיג קאנען זיך מעלדען
אינקאסענטען אדער אינקאסענטקעס
אין די פאלגענדע שטח'ן
מיט אכטונג די פערוואלטונג.

א פראנט-לאקאל מיט א וואוינונג אויף פאלודניאווא 11 מיט עווענטועל אהן איינריכטונג פון זאפארט איבערצוגעבען. אויך איז פאראן צו פערקויפען א קאנדיטאר-בעקעריי מיט א קאנצעסיע פארטעבר אין צענטרום פון שטאט. גענויערעס צו ערפאהרען פאלודניאווא 11, פאגעל.

א פאבריקס-לאקאל
12×9 געאייגנעט פאר פארבעריי, טישלעריי, גארבעריי, שלאסעריי א.א.וו. איז איבערצוגעבען. צו בעזיכטיגען טעגליך פון 2 ביז 4 פאמארסקא 44, ביי דויטשמאן
4278

דרוקזאכען
אלערליי
ווערען שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און מאדערנסטער שריפט אויסגעפערטיגט. —
קלעפסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט.
בוכדרוקעריי
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

פאזענער פאהרער!
אייערע וועקסעל-פאדערונגען ווערען אם זיכערסטען איינקאסירט דורכ'ן ביורא „ארגוס", 36 זאכאדניא 36.

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען ווי צופאסען פערשידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.
אכטונג שטריקער!
איך שטעל צו טישען מיט מעסטערס פון 35 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

ס'איז איבריג צו קומען קיין לאדז.
מיר ערלעדיגען אלע ענינים אין די געריכטען און אין אלע מלוכה'שע, קאמונאלע און פריוואטע אינסטיטוציעס אין לאדז, ווארשא, אין גאנץ פוילען און אין אויסלאנד.
אינטערווענציעס, פערטרעטונגען, בעראטונגען, אינפארמאציעס, פערמיטלונג אין אלערליי ענינים וועקסעל-אינקאסא, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויסקונפטען און בעאבאכטונגען.
ביורא „ארגוס", לאדז, זאכאדניא 36
מיר זוכען קארעספאנדענטען און מיטארבייטער
:—:—: אין אלע שטעט און שטעטלעך. :—:—:

Ogłoszenia Fuchs'a to mur
o który oprzeć się może najbardziej zachwiana firma; nie upadnie nigdy, skoro tylko się zwróci o radę reklamową do
Akwizycji ogłoszeń
FUCHS'a
Piotrkowska 50, tel. 21-36

Pedagog
przebywał wiele lat w Anglji i w Niemczech udziela lekcji **angielskiego i niemieckiego** jak również konwerzacji oraz początki francusk. Oferty pod lit. „SZ." do Admin.

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, יאראסלאווער און קאלאמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים-קטנים הורט און דעטייל, מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל ביי
א. ה. ציטרינאווסקי
קאמיענגא 1, אין 2-טען טויער, פארטער.
בעמ.: ס'ווערן אויך אנגענומען אלע טליתים צו וואשן

צו וואס זאלט איהר ליידן
פונ'ם שוויס פון די פיס
און פון די ארציסקים, אז
פאר 30 גראשען
קענט איהר דאס בעזייטיגען נוצענדיג דעם בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער
„ראדיקאל"
אויך פלין „ראדיקאל" צו וואנצען. ביים צייטונג פערקויפער פיעטריקאווער 10.

REKLAMY
WSZELKIEGO RODZAJU

Biuro Reprezentacji
„REKLAMA POLSKA"
przedst. **HARRY SZPREIREGEN**
mieści się obecnie
przy ul. PIOTRKOWSKIEJ 101, tel. 26-89 i 81-89

Ogłoszenia do wszystkich pism
REKLAMY w kino-teatrach w wozach tramwajów łódzkich — i inne —

!! יודען ברידער! !!
מיט אפענע הענד טראגט אנטקעגען אייער תרומה פאר אונזער ברידער אין ארץ-ישראל.

אבאנעמענטס-פרייזן: [illegible] אינזעראטן-פרייזן: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 10 גראשען, [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 160% [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski — Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.